

Leto XIX. Stev. 57
 DIREKTOR -BORBE-
 VLAJKO BEGOVIC
 GLAVNI IN ODGOVORNI
 UREDNIK
 IVAN SIBL
 URJEJA UREDNIŠKI ODBOR
 List izhaja vsak dan razen
 petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA
 GLASILO ZVEZE
 KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

„LJUDSKA PRAVICA“
 USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
 1934 - MED NARODNOOSVO-
 BODILNO BORBO JE IZHA-
 JALA KOT 16-DNEVNIK IN
 TEDNIK. OD OSVOBODITVE
 DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
 NIK. NATO PA KOT TEDNIK
 * OD 1. JUNIJA 1953 (IZHAJA
 KOT -BORBA- ZA SLOVENIJO

Z A S E D A N J E Z V E Z N E L J U D S K E S K U P Š C I N E

Vzporedno z našimi uspehi v industriji so se krepili tudi socialistični odnosi, ki so gonilna sila gospodarskega napredka

Včeraj dopoldne je začela Zvezna ljudska skupščina obravnavati osnutek zveznega družbenega plana in zveznega proračuna za leto 1954. Poslanci so najprej na skupni seji obeh domov poslušali poročila odborov za gospodarstvo in proračun, potem pa sta v imenu Zveznega izvršnega sveta govorila o družbenem planu in proračunu Svetozar Vukmanović-Tempo in Moma Marković. O teh zakonskih osnutkih bosta razpravljala Zvezni svet in Zbor proizvajalcev na ločenih sejah, ki sta se začeli včeraj popoldne

Natanko ob enajstih je začel drugo skupno sejo obeh domov Zvezne skupščine predsednik Moša Pijade. Najprej je tajnik skupščine Velimir Stojnić prebral zapisnik prve skupne seje, ki so ga sprejeli brez pripombe. Potlej je predsednik Pijade razglasil nekaj sporočil. Najprej je navedel razloge, zakaj je sklical skupno sejo, potem pa je rekel:

»Ker sta domova vključila v dnevni red obravnavanje osnutka zveznega družbenega plana, kar je po ustavnem zakonu predmet, o katerem odloča Svet narodov na posebnem sestanku pred začetkom obravnavanja v Zveznem svetu, sem sklical za 7. marec ob 10 Svet narodov na ločen sestanek. Sestanek ni moglo biti zaradi nezadostnega števila navzočih članov Sveta narodov. To je prvi takšen primer v naših skupščinah. Razen nezadostnega števila članov Sveta narodov, ki so zaprosili in dobili dopust od Zveznega sveta, so bili ostali dolžni udeležiti se sestanka, ker sta domova Zvezne skupščine sklicana na sejo za 5. marec in bi morali biti vsi poslanci v Beogradu.

predlog k osnutku zakona o proračunih, ki ga je poslal predsednikoma domov, da bi ga sporočila poslancem ob obravnavanju tega zakona.

Od komisije za tolmačenje zakonov je predsednik skupščine prejel obvezno tolmačenje čl. 7, 20 in 21 zakona o javnem pravnobranilstvu ter čl. 14 zakona o javnem tožilstvu in v zvezi s čl. 76 točka 7.

Administrativni odbor Skupščine je poslal predlog o mesečnih plačah za stalne funkcije zveznih poslancev in za mesečne nagrade funkcionarjem odborov

ga plana in ker ga lahko razumemo in o njem razpravljamo pravzaprav samo v okviru celotne gospodarske politike, podane z družbenim planom.

Skupščina je sprejela ta predlog in odobrila dnevni red, ki obsega poročila odborov za gospodarstvo obeh domov o osnutku družbenega plana, poročila odborov za proračun obeh domov o osnutku zveznega proračuna, dalje ekspozice Svetozarja Vukmanovića o osnutku družbenega plana in ekspozice Mome Markovića o osnutku proračuna.

V nadaljevanju skupne seje je Zoran Polić prebral poročilo odbora za gospodarstvo Zveznega sveta, Boris Bakrač pa poročilo odbora za gospodarstvo Zbora proizvajalcev. Poročevalec odbora za proračun Zveznega sveta je

bil Mihajlo Apostolski, odbora za proračun Zbora proizvajalcev pa Milan Stepanović.

Po prebranih poročilih odborov in krajšem odmoru je dal predsednik Pijade besedo Svetozarju Vukmanoviću Tempu, ki je v imenu Zveznega izvršnega sveta podal ekspozice o osnutku zveznega družbenega plana.

tudi na sedanji stopnji razvoja materialnih proizvodnih sil v naši državi in ker jih nismo mogli pojasniti v samem osnutku družbenega plana, bi moral posvetiti posebno pozornost prav tem problemom.

NEKAJ O ZNACAJU GOSPODARSKEGA PLANIRANJA NA SPLOŠNO IN PREDLOŽENEGA DRUŽBENEGA PLANA POSEBEJ

Gospodarskega planiranja v sistemu delavskega samoupravljanja gospodarstvo ne moremo omejiti samo na določanje višine dohodkov, ki jih je treba dobiti iz gospodarstva za potrebe družbene skupnosti. Če bi se namreč postavili na to stališče, bi pravzaprav gospodarsko planiranje omejili na proračunsko vzdrževanje družbenih skupnosti (bodi da gre za komunio, republiko ali federacijo). Čeprav proračunski vzdrževanje družbenih skupnosti ne moremo istovetiti z gospodarskim planiranjem, ga tudi ne moremo povsem ločiti od gospodarskega planiranja. Razloga za to sta dva: prvič, višina dohodkov, ki jih dobiva družbena skupnost iz gospodarstva za kritje svojih potreb, neposredno vpliva na celotno gospodarjenje, na preprosto in razširjeno reprodukcijo itd. Previsoko določeni dohodki za kritje potreb družbene skupnosti bi lahko popolnoma zavrla vse gospodarsko življenje in, nasprotno, prenizko določeni dohodki za kritje potreb družbene skupnosti bi lahko povzročili razne motnje v gospodarstvu (da sploh ne govorimo o tem, da bi moralo v tem primeru najnujno priti do zapostavljanja splošnih družbenih potreb: prosvete, zdravja, stanovanja itd.). Višina dohodkov, ki jih družbena skupnost dobiva iz gospodarstva za kritje svojih potreb, se torej najnujno pojavi kot eden

PREDLOG ZA IZVOLITEV NOVEGA SODNIKA ZVEZNEGA VRHOVNEGA SODIŠČA

Predsednik Pijade je nadalje obvestil poslance, da je prejel od Izvršnega sveta predlog, naj bi za novega sodnika Zveznega vrhovnega sodišča izvolili sodnika Antona Krajska in da je ta predlog poslal odboru za volitve.

Od Zveznega izvršnega sveta je prejel tudi spreminjalni

Svetozar Vukmanović-Tempo

DOPOLNITEV DNEVNEGA REDA

Ob odobritvi dnevnega reda se je priglasi k besedi predsednik odbora za gospodarstvo Zveznega sveta Milentije Popović — Predlagal je, naj bi na skupni seji poslušali tudi ekspozice predstavnikov Zveznega izvršnega sveta k osnutku proračuna, ne pa samo o osnutku družbenega plana, kakor je prvotno predlagal predsednik.

»To je zaradi tega,« je rekel tov. Popović, »ker so v proračunu, kakršen je letos, v osnovi tudi bistvene določbe družbene-

VRNITEV POSEBNEGA ODPOSLANCA PREDSEDNIKA TITA IZ ETIOPIJE

»U Etiopiji so nas sprejeli najpristrčneje«

je izjavil generalpolkovnik Dapčević v razgovoru z novinarji

»V Etiopiji so nas sprejeli kar najpristrčneje, najbolj prijateljsko in z veliko radostjo. Je dejal včeraj generalni polkovnik Peko Dapčević po vrnitvi iz Etiopije v razgovoru z novinarji uredništva beograjskih časnikov.

Generalpolkovnik Peko Dapčević, ki je kot posebni odposlanec predsednika republike obiskal Etiopijo, je včeraj okrog 14. prišel v Beograd. Na zemunskem letališču so ga sprejeli generalni tajnik predsednika republike dr. Jože Vilfan, generalpolkovnik Ljubo Vučković, Zdenko Ulepić, Pavle Jakšić, Ivan Rukavina in Božo Lazarević in drugi.

V razgovoru z novinarji je generalpolkovnik Dapčević govoril o svojih vtisih z obiska v Etiopiji »Moja mislja ni bila težavna«, je dejal, »ker me je doletela čast, da sem zastopal naše narode in tovariša Tita v prijateljski in neodvisni, čeprav v prostoru in razvoju od nas precej oddaljeni deželi. Prišel sem na pravi kraj, kajti za etiopsko ljudstvo kakor tudi za naše narode je vprašanje neodvisnosti in lastnega razvoja vprašanje življenja in obstoja.

Govorec o sprejemu v Etiopiji je posebni odposlanec predsednika Tita dejal: »Etiopci poznajo Jugoslavijo bolj, kot bi kdorkoli v naši državi utegnli domnevati. Blizu jim je zavoljo podobnega boja za neodvisnost in svobodo zoper skupnega sovražnika. Zato so nas v Etiopiji sprejeli kar najpristrčneje, najbolj prijateljsko in z veliko radostjo. Tako smo bili sprejeti, ker Etiopci znajo sprejeti in ceniti prijatelje prav tako, kot jih mi sprejemamo in cenimo.

Njim, kakor nam so potrebni prijatelji, ker vedo, da se je lažje in zanesljiveje boriti za neodvisnost, če imaš oporo in pomoč. V Jugoslaviji in v tovarišu Titu vidijo zgled boja za neodvisnost in vere v prijateljstvo. Mene so zato sprejeli kot odposlanca predsednika države in dežele, ki jim edina more ponuditi polno prijateljstvo in pomoč Etiopci so rodoljubno in plemenito ljudstvo, ki prijatelja, kot sami pravijo, sprejme tako, kot so sprejeli nas. Nas pa so sprejeli kakor nikogar doslej.

»Pri takšnih čustvih«, je dejal generalpolkovnik Peko Dapčević, »so možnosti sodelovanja vsestranske. Le-to bo skrajša bržkone izraženo v naši pomoči in izmenjavi dobrin, da bi se kasneje razvijalo v smeri čedalje večjega zблиžanja narodov. Mi imamo več-

je možnosti in pri njihovih velikih naporih za razvoj dežele jim lahko pomagamo. To tudi pričakujejo, ker sodijo, da lahko takšno pomoč sprejemo brez skrbi, da gre za kakšno posebno interes. Mi smo z Etiopijo že vzpostavili trgovske odnose in poslali tja skupino zdravnikov.

Govorec o povabilu cesarju Haile Selasiju, naj obišče našo državo, je generalpolkovnik Dapčević dejal: »Povabilo predsednika republike Tita cesarju Etiopije Haile Selasiju, naj obišče Jugoslavijo, je bilo odsev spoštovanja in priznanja naše države etiopskemu ljudstvu in kot takega so ga v tej deželi tudi sprejeli. Vsi krogi, s katerimi sem prišel v

stik, so najodkriteje izrazili največje zadovoljstvo, hkrati pa tudi spoštovanje do naše države, ker so v tem povabilu spoznali, koliko cenimo njihovo deželo, kakor tudi našo željo za še večjim zблиžanjem in sodelovanjem da bi utrđili mir in enakopravno sodelovanje med narodi na svetu.

»Cesar Haile Selasije je z velikim zadovoljstvom sprejel povabilo, naj obišče Jugoslavijo, ter izjavil potem posebna prijateljska čustva do naše države in predsednika Tita.

»Cesar Haile Selasije je sprejel posebno misijo in mene osebnim darilom — z zlatom obloženim ščitom in srebrnimi kopji, ki utelešajo njihovo borbo s čemer je hotel ponovno izkazati svojo naklonjenost do naše države in vojarske«, je dejal na koncu razgovora generalpolkovnik Peko Dapčević.

Dosedanji potek debate v francoski skupščini, Lanielova deklaracija in govori opozicijskih poslancev kažejo, da je francoska javnost, utrjena od sedmih let vojne v Indokini, spoznala, da zelo slabo kaže, da bi jo zmagovalno zaključili in da je zdaj skrajni čas začeti pogajanja o sklenitvi miru. Ni dvoma, da je predvsem takšno razpoloženje pripravilo francoskega ministrskega predsednika, da je na Nehrujev poziv in posredno tudi Ho Si Minhovo ponudbo odgovoril pritrdilno — vsaj načelno in deklarativno. Toda pogoji, ki jih je postavil v zvezi z usta-

PRED ZAKLJUČKOM RAZPRAVE O INDOKINI V FRANCOŠKI SKUPŠČINI

Preobrat v uradnem stališču glede vojne v Indokini

Pripravljenost francoske vlade, da začne pogajanja o ustavitvi sovražnosti, je odvisna od sadov ženevskih razgovorov in od privolitve ZDA, da Franciji omogočijo izvedbo njenih načrtov

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Pariz, 8. marca.

Debato o Indokini bodo v skupščini zaključili najbrž jutri, ko se bodo v Quai d'Orsayu začeli razgovori s predstavniki Bao Dajeve Indokine. Ti razgovori bodo osvetlili tisto plat indo-kitajskega problema, ki jo je francoski ministrski predsednik pustil v senči: kako bo francoska vlada razpršila bojzani vietnamskih nacionalistov in kakšno vlogo bo podelila med pogajanja njihovi vladi?

Dosedanji potek debate v francoski skupščini, Lanielova deklaracija in govori opozicijskih poslancev kažejo, da je francoska javnost, utrjena od sedmih let vojne v Indokini, spoznala, da zelo slabo kaže, da bi jo zmagovalno zaključili in da je zdaj skrajni čas začeti pogajanja o sklenitvi miru. Ni dvoma, da je predvsem takšno razpoloženje pripravilo francoskega ministrskega predsednika, da je na Nehrujev poziv in posredno tudi Ho Si Minhovo ponudbo odgovoril pritrdilno — vsaj načelno in deklarativno. Toda pogoji, ki jih je postavil v zvezi z usta-

samo še sedem tednov, kar pomeni zelo malo časa za uspešno premostitev razdalje med Lanielovimi pogoji in tistimi, ki bi bili za Vietminh sprejemljivi. To tudi krepko pričra v prid domneve, da francoska vlada ne namerava pred ženevsko konferenco začeti pogajanja o ustavitvi sovražnosti in da je za to konferenco pridržala svoje adute, ki se tičejo zaključka vojne prek razgovorov.

Izhajajoč iz domneve, da Ho Si Minh ne bi mogel delovati brez kitajske pomoči, sodi francoska vlada, da je najboljši in najučinkovitejši način, kako napraviti konec vojne, v tem, da se s Pekingom sporazume o nevmišavanju v notranje zadeve Indokine.

V vladnih krogih so prepričani, da bodo ZDA podpre francoske zahteve in tako omogočile Ho Si Minhovo likvidacijo. ZDA

BRITANSKA JAVNOST IN DOGODKI V EGIPTU

London: S pogajanjmi o Suezu ni treba pohiteti

ker je položaj primeren za čakanje

Od posebnega dopisnika »Borbe« London, 8. marca.

Napovedani notranjepolitični ukrepi v Egiptu, zlasti pa izjava predsednika vlade polkovnika Naserja, da je Egipt pripravljen obnoviti razgovore z Britanijo o Suezu, so tukajšnje javnost opozorili na dogodke v tem delu Srednjega vzhoda. Tukaj so prav tako pripravljene obnoviti razgovore o Suezu, hkrati pa poudarjajo, da britanska vlada ne namerava sprožiti pobude v tej smeri.

Parlamentarne volitve v Egiptu, ki bodo letos, ter nedavni dogodki ob odstopu generala Nagiba kažejo, da je notranji položaj v Egiptu docela negotov. Z režimom, ki je v takšnem položaju, pa ni priporočljivo sklepati kakršnekoli daljnosežne sporazume.

Tudi opazovalci v Londonu sklepajo, da bi taktika britanskih delegatov, če bi prišlo do obnove razgovorov o Sueskem prekopu na pobudo egiptovske vlade, bila bržkone zavlačevanje razgovorov do volitev in do »razčiščenja« položaja.

Razen tega sta tudi sklepanje turško-britanskega pakta in ameriška pomoč Pakistanu, kakor sodijo poučeni krogi, vplivala na položaj v Egiptu v tem smislu, da je postal Egipt manj pomemben za oba Srednjega vzhoda, kakor je bil prej, in da potemtakem vprašanje Sueskega prekopa ni več tako neposredno nujno. Strateško težišče obrambe Srednjega vzhoda se je obrnilo na sever, sedaj pa tudi same ZDA, ki so prej vztrajale na tem da bi bržkone mogoče poravnali ta spor, ne smatrajo vprašanje za posebno pereče. S te strani je po britanski presoji položaj dokaj primeren za čakanje.

D. Blagojević

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 8. marca 1954 ob 7: Nad Alpami se zadržuje slabotno področje visokega zračnega pritiska. Preko Španije pa so prodrele v zahodno Sredozemlje frontalne motnje, ki se počasi pomikajo proti severovzhodu in se pričakuje, da bodo v razdobju vplivale na značaj vremena pri nas.

V Sloveniji je bilo dopoldne lepo, pretirno jasno vreme z oblačnostjo v višjih plasteh. Temperatura se je dvignila do +3 stopinj Celzija, na Primorskem do +9 stopinj Celzija. Najnižja temperatura je bila od -2 v vzhodni Sloveniji do -10 v Planici, na Primorskem od +1 v Ajdovščini slavnje je bilo oblačno vreme, v Srbiji in deloma v Banatu sneži. Ob Jadranu je bilo rahlo oblačno.

Vremenska rapoved za torek, dne 9. marca 1954: Lepo, suho vreme z nekoliko povečano oblačnostjo. Zjutraj po kotlinskih rahla zameglitve. Temperatura pomeni do -5 stopinj Celzija, v višjih legah do -14 stopinj Celzija. Podnevi do +10 stopinj Celzija.

Snežne razmere dne 8. marca: Planina 40 cm. Krivavec 110 cm.

Bonnu se mudi ratificirati pogodbo o Evropski obrambni skupnosti

Novi Adenauerjevi predlogi za poravnava spora o Posarju?

Od stalnega dopisnika »Borbe«

Pariz, 8. marca Natersov načrt v marsičem razkriva francoskemu stališču in Pariz bi bil pripravljen sprejeti s pogojem, če bi revidirali sklop pogodbe, nanašajoča se na momentalno vprašanje, ki ga, kakor se vidi, ni Francija pripravljen sprejeti. Natersov načrt rešuje v škodo francoskega interesa, da pa Francija pri tem ne bi utrpela posebne škode.

Tik pred pogajanjima Adenauer-Bidault bi lahko rekli, da je francoska vlada pripravljena razpravljati o Natersovem načrtu, da pa Nemčiji ni pripravljena sprejeti brez znatnih sprememb. Dejstvo, da je Adenauer dal pobudo za ta sestanek in da je videti v Washingtonu znake nervoznosti, da bi ta glavni pogoj za ratifikacijo pogodbe o EOS kmalu izpolnili, pa kaže na to, da prihaja Adenauer s predlogi, ki bi bili bližji francoski vladi, v vsakem primeru pa bi pomenili napredek v obravnavanju posarskega vprašanja. Prihod nemškega kanclerja v Pariz lahko vsekakor razlagamo kot znak in želje bonnske vlade, da pospeši izpolnitev glavnega pogoja za ratifikacijo pariškega in bonnskega pakta. Verjetno je, da se je Bonn za ta korak odločil na pobudo zahodnih držav, predvsem pa Washingtona, ki menda želi, da bi na konferenco v Ženevi prišel s pogodbo o evropski obrambni skupnosti v žepu.

Morda hoče Bidault s tem dokazati Adenauerju, da se mu z ureditvijo posarskega vprašanja ne mudi? Ali pa Bidault meni, da bi obravnavanje evropskega vprašanja v skupščini v tem trenutku sprožilo krizo vlade, vsekakor pa njen padež v primeru, če ne bi prišlo do ratifikacije — kar bi se lahko zgodilo. To bi utegnilo biti v Washingtonu, ki je sklenil, da v okviru EOS, ali zunaj nje oboroži Nemčijo, tudi vseeno, saj ima v roki dve rešitvi enega vprašanja. To ne velja za Lanielovo vlado, za katero bi bila oborožitev Nemčije zunaj EOS najslabši izhod iz položaja.

Kaj hoče Bidault doseči v Ženevi, še ni povsem jasno. Eni pravijo, da bi — dokler pogodba o EOS še ni ratificirana — imel več upanja glede pogajanj s SZ in Kitajsko o prenehanju sovražnosti v Indokini. Pred Vzhodom bi bil še zmeraj najslabši člen v verigi in potemtakem najprivlačnejši izmed treh »velikih«, kakor je bilo v Berlinu. Drugi pa, zlasti pa po Lanielovi vrnitvi iz Indokine, menijo, da Bidault ne želi, da bi sovražnosti v Vietnamu prenehale, da pa so mu pogajanja v Ženevi potrebna, da bi zadovoljil francosko javno mnenje in pokazal, da je storil glede mirne poravnave oboroževanja.

fikacija pogodbe takšno igro in vlogo v Ženevi oteževala in celo onemogočila, ker bi bila SZ nedvomno popolnoma nezainteresirana na koncesijah Franciji, ki bi odobrila oborožitev Nemčije.

Konrad Adenauer

Prav zaradi tega so ZDA zainteresirane na tem, da bi vprašanje ratifikacije uredili pred začetkom konference. ZDA nerade gledajo na koketiranje SZ s Francijo, ki, pa naj bo še tako brez odgovora, ustvarja vzdušje nezaupanja in ugodno maneversko področje za sovjetsko propagando, da v nejasnem položaju pridobiva francosko javno mnenje za mirno poravnavo oboroženega spopada z Vietnamom in da ga usmeri proti EOS. Z razčiščenjem položaja glede EOS bi lahko dobile ZDA v Ženevi proste roke in bi se s Kitajci v zamenjavo za njihovo pripoznanje in vključitev v OZN pogajale na povsem drugačni podlagi in v drugačnem jeziku. S tem bi Francija prenehala biti »zvezda« na ženevski konferenci, kakor je bila v Berlinu in to vlogo bi morala prepustiti Kitajski, ki v mnogih vprašanjih nima istovetnih gladiš in koristi s SZ, kar bi skušala ZDA in Velika Britanija izkoristiti enako, kakor je SZ skušala izkoristiti posebne koristi in položaj Francije v zahodni zvezi.

PRED ŽENEVO ALI PO NJEJ?

Na to kaže še en znak. »New York Times« namreč piše, da ZDA in Velika Britanija niso pripravljene nuditi svoje garancije, da bodo njih čete ostale v Evropi, preden pogodba o EOS ne bo predložena francoski skupščini v ratifikacijo. V Washingtonu zunanje ministrstvo te vesti ni hotelo komentirati, toda tudi zanikalo je ni, kar je značilno. Na drugi strani se v Parizu vztrajno štrijo vesti, da London in Washington pritiskata na Lanielovo vlado, naj doseže v skupščini ratifikacijo pred ženevsko konferenco. To nekako nasprotuje Bidaultu, ki je izjavil, da ne vidi in ne želi videti vzročne zveze med indonezijskim vprašanjem in EOS, oziroma ratifikacijo in ženevsko konferenco. Ali je to protislovje samo navidezno?

Georges Bidault

glasi spopada v Indokini vse, zlasti pa da bi s temi pogajanjimi pritiskal na svoje partnerje, predvsem na ZDA, da bi povečale svojo pomoč za nadaljevanje vojne. In v ta namen bi mu ratifikacija pogodbe takšno igro in vlogo v Ženevi oteževala in celo onemogočila, ker bi bila SZ nedvomno popolnoma nezainteresirana na koncesijah Franciji, ki bi odobrila oborožitev Nemčije.

Preobrat v uradnem stališču glede vojne v Indokini

(Nadaljevanje s 1. strani)

bi morale izbirati med priznanjem Kitajske, sprejemom le-te v OZN in ukinitvijo gospodarske blokade — s čimer bi poplačali Peking za to, da bi ustavlil Ho Si Minhu pomoč — in francoski mirovni pogajanj s Ho Si Minhom, kar bi pomenilo njegovo legalizacijo in udeležbo v vladi nove države. V Parizu računajo na to, da bi ameriški Kongres srdito reagiral na predlog o priznanju Kitajske, vendar so prepričani, da si bo Dulles vsestransko prizadeval, da bi Franciji omogočil nadaljevati v Ženevi igro, ki jo je začela v Berlinu.

Pripravljenost francoske vlade, da začne pogajanja o ustavitvi sovražnosti, je potemtakem pogojno vezana. Odvisna je od sedev ženevskih razgovorov in od privolitve ZDA, da Franciji omogočijo izvedbo njenih načrtov. Lanielova deklaracija je torej namenjena temu, da bi francosko javnost pomirila, ameriško pa vzneiril. Toda tudi sama po sebi pomeni pomemben preokret v uradnem francoskem stališču.

Po polnih sedmih letih vztrajnih zahtev, da je treba nadaljevati vojno, češ da jo je edinole tako možno zaključiti, in po to-

likih izjavah, da bi že sama misel na pogajanja z »uporniki« pomenila »narodno sramoto« in »izdajo francoskih koristi« — pa ta prva ponudba francoskega ministrskega predsednika, naj bi začeli pogajanja, ne glede na to, kakšna je — pomeni začetek novega obdobja v razvoju vojne v Indokini.

Z VSEH STRANI SVETA

- KOREJA**
Sestanek vojaške komisije za premirje
Pan Mun Jom, 8. marca. (Reuter) Na zahtevo kitajske-severnokorejske delegacije bo jutri v Pan Mun Jomu sestanek vojaške komisije za premirje. Na njem bodo med drugim obravnavali tudi vprašanje civilnih razseljenih oseb.
- INDOKINA**
Ho Si Minhov jurišni odred uničil letalsko oporišče
Pariz, 8. marca. Reuter poroča, da je jurišni odred Ho Si Minhovih sil napadel važno francosko letalsko oporišče Katbi, ki leži 10 km južno od Hajfonga. Pri tem je uničil in poškodoval mnogo letal. Predstavniki francoske vojske je izjavili, da je bil ta napad izvršen prav tako, kot pred štirimi dnevi tisti na letalsko oporišče Djalam blizu Hanoja.
- VELIKA BRITANIJA**
Laburist Baker za oborožitev Nemčije
Littleborough, 8. marca. (Reuter) Bivši laburistični minister Noel Baker je sinoči izjavil, da bi Nemčija postala v tednu dni sovjetski satelit, če se ne bi ponovno oborožila. Baker pa je izrazil prepričanje, da bo SZ nekoga dne spoznala brezkoristnost svojih poskusov, da druge države spravijo v svoje vplivnostno področje.
- »Manchester Guardian« o arabskih državah**
Manchester, 8. marca. (Reuter) Današnji »Manchester Guardian« piše, da je v nekaterih državah Bliznjega vzhoda zmeda glede politične usmerjenosti. Časnik sodi, da to utrjuje namen ZDA, da mimo Arabske lige zgradi v teh deželah lasten obrambni sistem. Časnik tudi pripominja, da utegnijo Arabci, kjer je njihova narodna občutljivost prizadeta, resneje razumeti Nehrujeve obdolžitve zoper ZDA, kot jih pojmuje Nehru sam.
- ZDA**
Tisk podpira Stevensona proti McCarthyju
New York, 8. marca. (Reuter) V komentarju o govoru, v katerem je vodja demokratske stranke Adlai Stevenson napadel McCarthyja. »Dokler bo McCarthy lahko deloval«, piše časnik, »brez vsakršnih omejitev, bo republikanska stranka v tečajnem položaju.«
- VZHODNA NEMCIJA**
Odgovor Semjonova
Berlin, 8. marca. (Tass) Sovjetski visoki komisar v Nemčiji Semjonov je odgovoril na pismo zahodnih visokih komisarjev z dne 22. februarja, v katerem so le-ti predlagali, naj bi štirje visoki komisarji proučili vprašanje gibanja nemškega prebivalstva in trgovskega prometa prek sedanje demarkacijske linije in hkrati obravnavali vprašanje gospodarskih in kulturnih odnosov med obema deloma Nemčije.
Po mnenju Semjonova bi vzpostavitev obče nemških komitejev »najbolj olajšala ureditev nužnih občenemskih vprašanj, ki so notranja zadeva nemškega naroda.«
- SUDAN**
Položaj je še vedno nejasen in napet
Kartum, 8. marca. (AFP) Položaj v Kartumu je še vedno nejasen in napet. Mnoge člane stranke Uma, ki se zavzema za neodvisnost, katere so pred tednom dni aretirali, so večeraj izpustili. Vendar so večeraj bile v mestu nove aretacije. O večeraj aretiranih osebah trdijo, da so »neznani agitatorji.«
- EGIPT**
Aretacije članov »komunistične organizacije«
Kairo, 8. marca. (Reuter) Policija je večeraj objavila, da so aretirali v zvezi z nedavnim odkritim »največje egiptovski komunistične organizacije« 41 ljudi. Zaplenili so tudi znatno število ilegalnih publikacij in sedem tiskarskih strojev.
- KENIJA**
»General Tanganjika« se je predal oblastem
Nairobi, 8. marca. (Reuter) Sinoči se je predal kenijskim oblastem eden izmed voditeljev gibanja Mau-Mau, znan pod imenom »general Tanganjika«. Ta predaja je zadnja ujeta »generala China«, da bi začeli pogajanja o pogojih predaje in vzpostavitvi miru med oblastjo in gibanjem Mau-Mau.
- TURCIJA**
Denacionalizacija petrolejske industrije
Ankara, 8. marca. (AFP) Turška skupščina je večeraj sprejela zakon o denacionalizaciji turške petrolejske industrije. Zakon daje vladi pravico dajati koncesije tujim podjetjem za izkoriščanje nafte. Turčija bo obdržala 12,5 % bruto proizvodnje petroleja. Strokovnjaki sodijo, da ima Turčija znatne petrolejske vire in da bo novi zakon omogočil hitro najdbo novih virov in naglo izkoriščanje nafte.
- VENEZUELA**
Guatemalski delegat zavrača ameriške obdolžitve
Caracas, 8. marca. (AFP) Vodja guatemalske delegacije na medameriški konferenci v Caracasu Toriello je izjavil, da se bo njegova država odločno postavila po robu vsaki resoluciji ali deklaraciji, ki bo podlaga za gre za boj zoper komunizem, v nasprotju s človeškimi pravici in z načelom o nevmešanosti v notranje zadeve suverenih držav. Toriello je ponovno poudaril, da guatemalska vlada ni komunistična, da ne ogroža kontinenta in medameriške solidarnosti.
- Zdravko Pečar**

Nehrujev odgovor Aliju

New Delhi, 8. marca (Tanjug) V zunanjem ministristvu se je zvedelo, da je ministrski predsednik Nehru sinoči odgovoril na pisma predsednika pakistanske vlade Mohameda Alija. Besedilo govora ni bilo objavljeno, domnevajo pa, da je Nehru zavrnil Alijevo zahtevo, naj bi priznal sklep kašmirske skupščine o integraciji poslov nekaterih ministrstev z Indijo.

Spričo izjave Mohameda Alija, da se bo v kratkem sešel z Nehrujem, izražajo isti krogi prepričanje, da je »upanje na ta sestanek minimalno.«

Nova iraška vlada

Bagdad, 8. marca (Tanjug) V Iraku je bila danes sestavljena nova vlada pod predsedstvom Fadhila Džamalija. Vlada je danes prisegla.

Salem o Nagibovi vlogi

Kairo, 8. marca (AFP). Predsednik republike Mohamed Nagib ni pooblaščen govoriti v imenu vlade, ne v imenu revolucionarnega sveta — je danes izjavil minister za narodno usmeritev Saleh Salem na tiskovni konferenci v odgovoru na vprašanje o vlogi Nagiba pred volitvami za ustanovodajo skupščino. Foudaril je, da do sestave parlamenta predstavlja samo revolucionarni svet vrhovno oblast.

Opazovalci pripominjajo, da Nagib, odkar je prišel na krmilo, ni dal nobene izjave in da ni obnoveni priljubljenosti govoril v imenu revolucionarnega sveta.

Izjava Cabota Lodgea

Caracas, 8. marca (USIS) — Stalni predstavnik ZDA Cabot Lodge je prišel danes v Caracas, kjer se bo priključil ameriški delegaciji na medameriški konferenci. Ob prihodu je poudaril, da so države, ki so se udeležile konference, dale velikanski prispevek k svetovnemu miru, in mednarodnemu razumevanju. Naglasil je tudi, da ljudstvo ZDA z velikim zanimanjem spremlja konference v Caracasu, saj se zaveda svoje tesne povezanosti z drugimi narodi na ameriški celinii.

ODLOK CK KP SOVJETSKE ZVEZE

VEČ ZITA!

Vlada Malenkova je vztrajna pri urednicvanju svojih zamisli

Poslati stotisoče traktoristov, mehanikov in drugih delavcev s 120.000 traktorji na široke ravnine Kazakstana, Sibirije, Urala, Povolžja in Severnega Kavkaza, da bi letos in v prihodnjih letih obdelali in zasejali v žitom 13 milijonov ha zemlje — to je najpomembnejša določba odloka CK KP Sovjetske zveze o izboljšanju kmetijstva.

Ta akcija, ki so jo še nedavno prikazovali zgolj kot skromno komsomolsko pobudo, je dobila obseg največje kampanje za porast kmetijskega pridelovanja v zgodovini SZ.

Med leti 1913 in 1953 so se z žitom zasejane površine povečale od 94,2 na 104,5 milijonov ha. Letos in prihodnje leto se morajo povečati samo s to akcijo za 13 milijonov ha, se pravi za 2,7 milijonov ha več kakor v vseh 40 letih poprej. Pridetek žita naj bi se povečal za 19 milijonov ton, od česar bi 13 do 14,5 milijonov ton prevzela država. To so splošni obrisi kampanje.

Vlada Malenkova kaže izredno vztrajnost (očitno pomešano z živčnostjo in bojaznijo pred neuspehom) pri izvajanju svojih zamisli. Zadržna dva plenarna sestanka, posvečena kmetijski kmetijskim vprašanjem, ter številna posvetoovanja agrarnih strokovnjakov ter funkcionarjev kažejo, da se najbolj trudi v notranji politiki, da bi izboljšala kmetijstvo.

Sedanj pridelavek žita — ugotavlja odlok — ne krije potreb sovjetskega gospodarstva in ne zagotavlja obnove državnih rezerv. Potrebni so večji presežki za izvoz. Pojavilo se je neskladje med količinami proizvedenega žita in porastom potrebnega. Niti kolhozom ne ostane dovolj žita, da jih zadovolji obvezne pošiljke državi. Ne ostane dovolj žita za prehrano ljudi in živine. Ob tej priliki je odlok CK precej odkrito formuliral nekatera prečča vpra-

Spopad med delavci in policijo v francoski posesti Pondichéry

New Delhi, 8. marca (Tanjug). V francoski kolonialni posesti Pondichéry so izbruhle velike demonstracije, pri katerih je policija ranila več ljudi. Demonstranti so zahtevali, naj prekličejo sklep nekaterih tovarn o odpustu 1800 delavcev.

Med demonstracijami so delili letake, v katerih obsojajo francoski kolonializem in pozivajo k enotni borbi, da bi se ta posest vrnila k matici Indiji.

Snežni plazovi v Avstriji

Dunaj, 8. marca (Tanjug). V avstrijskih alpah so se začeli ponovno trgati snežni plazovi. Razen večjega števila laže ranjenih je v zadnjih dveh dneh izgubilo življenje pod snežnimi plazovi 12 oseb, med njimi tudi 5 turistov iz Zahodne Nemčije, ki so se prišli smučati na Tirolsko.

KAIRSKI DOGODKI

NAGIB SE NI STRINJAL z notranjo in zunanjo politiko revolucionarnega sveta

Doklej bo trajal kompromis, bo pokazal nadaljni razvoj dogodkov

Kairo, marca. Je treba izdati določene ukrepe, potem pa je izkoristiti razne prilike, da se odpove odgovornosti za posledice taistih ukrepov.

Medtem ko zdaj še ne moremo določno govoriti o tem, ali je Nagib na zunanjepolitičnem torišču zastopal kakе druge koncepcije kakor ostali člani revolucionarnega sveta, vendar daje je bil vrzel, skozi katero naj bi se vtihotalpili v telo nove države. Studentje — med katerimi ima ta organizacija dokaj pristašev, so klicali: »Hočemo Naserjevo glavo! Nočemo Salaha Salema!« Taisti elementi so povzročili tudi streljanje na mestnih ulicah. Ob tej priliki je bilo nekaj mrtvih in hudo ranjenih. Popolnoma

Zadnji zimski dnevi v Kairu so bili polni nemira in napetosti. Položaj so skušali izkoristiti ilegalno z organizacijo »Muslimanskih bratov«. Zanje je bila vrzel, skozi katero naj bi se vtihotalpili v telo nove države. Studentje — med katerimi ima ta organizacija dokaj pristašev, so klicali: »Hočemo Naserjevo glavo! Nočemo Salaha Salema!« Taisti elementi so povzročili tudi streljanje na mestnih ulicah. Ob tej priliki je bilo nekaj mrtvih in hudo ranjenih. Popolnoma

Z nedavnega Nagibovega obiska v Kartumu

vse in sicer od tistega dne, ko je postal jasno, da revolucionarni svet ne želi dovoliti, da bi prišla egiptovska politika pod pokroviteljstvo te organizacije, ki more razvoj države pahniti zgolj za nekaj stoletij nazaj. Vlada je razpustila »Muslimanske brate« in se začela odločno boriti zoper njihovo rovarjenje.

Med raznimi činiteљи, ki so odločilno vplivali na ponovni Nagibov prihod na položaj predsednika republike, omenjajo v Kairu posredovanje kenjskih enot egiptovske vojske. Kaže, da so le-te strnjeno nastopile prav zato, ker so v njihovih vrstah večidel Sudanci, ki so zlasti naklonjeni Nagibu.

Dandanes v Egiptu ne govore več o enem predsedniku, temveč o dveh: o predsedniku republike generalu Nagibu in o ministrskem predsedniku podpolkovniku Gamal Abdel Naserju. Slednji je bil organizator zarote zoper Faruka in je z desetorico svojih tovarišev, častnikov, izbral Nagiba za osebo, ki naj zastopa revolucionarno gibanje vojske. Po sporu so našli kompromis. Doklej bo trajal, bo pokazal nadaljnji razvoj in le-ta bo potrdil ali ovrzel Nagibove besede, da je bilo vse, kar se je nedavno pripetilo, podobno »splošni nevihti«.

EKSPOZE SVETOZARJA VUKMANOVICA V ZVEZNI LJUDSKI SKUPŠCINI

Stalno je treba spremljati gospodarski položaj

(Nadaljevanje z 2. strani)

pri tovarni viskoze, železarni Skoplje in dušikovem kombinatu na Kosmetu za proizvodnjo blaga, ki ga Jugoslavija uvaža in katerega uvoz je vse doslej pomenil najhujšo oviro na poti razvoja industrijske proizvodnje.

Kar zadeva Majdanpek, gre za pridobivanje bakra, ki je nujen za nadaljnjo predelavo v dosegljivih tovarnah, za izvoz, kakor tudi za proizvodnjo superfosfata. Analiza proizvodnih stroškov in cen kaže, da bodo ta podjetja sposobna plačevati svoje obveznosti do družbe, da bodo prinašala dobiček, razen tega pa bodo znižala sedanje cene na notranjem trgu, in sicer tistih proizvodov, ki jih zdaj uvažamo. Dalje ti objekti bazične industrije neposredno vplivajo tudi na proizvodnjo potrošnih dobrin in na dvig družbenega standarda. Tako bo Majdanpek večidel, dušikov kombinat na Kosmetu pa docela kril potrebe po umetnem gnojilu. Tovarna viskoze mora neposredno omogočiti za potrebe

individualne potrošnje večji porast tekstilne industrije, ki ji je primanjkovalo surovina.

O RAZDELITVI PRESEŽKA DELA

V tej zvezi se pojavlja dvoje osnovnih vprašanj in od njune pravilne ureditve je odvisna vzpostavitev socialističnih odnosov v gospodarstvu in v družbenem življenju. Prvo je vprašanje, kako doseči enakomerno obremenitev gospodarskih organizacij za kritje proračunskih izdatkov federacije (narodna obramba, administracija, potrebe pasivnih republik) in za kritje potreb gospodarstva kot celote (splošni investicijski sklad, gospodarske rezerve, izdatki za dotacije posameznim gospodarskim panogam).

Upoštevati bi morali, da bomo dohodke za splošne družbene potrebe dobivali večidel od presežka dela, ki ni sad delovne delavskega kolektiva, marveč posebnih tržnih ali naravnih pogojev. Morali bi torej sprejeti načelo, da je treba omenjene iz-

datke federacije in izdatke za potrebe gospodarstva kot celote kriti iz sredstev, dobljenih iz naslednjih virov: iz tistega dela presežka dela, ki se pojavlja v obliki monopolskega dobička na trgu (davek na promet proizvodov), iz presežka dela, ki se pojavlja v obliki rente (več gospodarskih organizacij izkorišča izredno ugodne naravne pogoje proizvodnje, kakor so dnevni kopi rud in premoga, bogata ležišča rud, ugodnejši pogoji vodnega režima na hidrocentralah itd. iz tistega dela presežka dela, ki ni sad tekočega dela posameznih delavskih kolektivov, marveč prejšnjega dela vsega delavskega razreda (obresti na osnovna sredstva in obresti na obratna sredstva), iz razlike cen v prometu s tujino in napoved od anuitet z obrestmi na kredite, ki so jih porabile gospodarske organizacije. Sele če tako zbrani dohodki ne bi zadostovali za kritje proračunskih potreb federacije in potreb gospodarstva kot celote, bi lahko segli še po progresivnem davku na dohodek

(ali dobiček), ki bi bil za posamezne gospodarske panoge različen, kolikor bi bilo to moč storiti.

Letošnji osnutek družbenega plana samo delno sloni na gornjih načelih, v glavnem zato, ker so potrebe federacije in gospodarstva tudi letos velike, na drugi strani pa zato, ker je za njihovo uveljavljanje potrebnih več priprav. Sele prihodnje leto lahko pričakujemo, da bomo v razdelitvi presežka dela vzpostavili bolj stabilen sistem.

Dovršitev začete osnovne investicijske graditve zahteva nekatere prehodne oblike v sistemu finansiranja investicij. Jasno je, da je treba začete objekte dograditi. Toda letos smo napravili v našem investicijskem sistemu izjemo v tem smislu, da smo s spreminjalnim predlogom k osnutku plana predložili, da se določenemu številu objektov osnovne investicijske graditve, ki niso bili pripuščeni k natečaju ali ki so ponudili nizke obresti, omogoči na-

daljevanje graditve ob izpolnitvi pogojev natečaja. Zato so v programu tudi nekateri novi objekti, ki prej niso bili predvideni, in povezava zmogljivosti v začelih objektih. Prejšnji plan elektrogospodarstva je na pr. predvideval, da bomo dosegli zmogljivost 4.500 milijonov kWh. Sedanji program v

graditvi pa omogoča doseči 6 milijard kWh. Prejšnji program graditve objektov v črni metalurgiji je predvideval, da bomo dosegli proizvodnjo surovega jekla letno 760.000 ton, sedanji program graditve (brez železarne v Skoplju) pa omogoča proizvodnjo 1.350.000 ton jekla.

RAZPOLOŽLJIVA SREDSTVA ZA KREDITIRANJE INVESTICIJSKE GRADITVE

Izidi natečaja za investicijske kredite v industriji so pokazali, da je nastala velika neskladnost v povpraševanju po novih investicijskih kreditih in skupno vsoto kreditnih sredstev, ki jih lahko damo letos na razpolago industriji. Natečaj je pokazal, da bi bilo premalo kreditnih sredstev za dograditev začelih gospodarskih objektov, za gospodarske rezerve, za zgraditev gospodarskih objektov v zaostalih republikah itd. Zato smo Skupščini predlagali, naj predpiše prisilno posojilo v znesku 50% nepotrošenih skladov podjetij iz lanskega leta. Ta ukrep je dokaj nepopularen, pa tudi gospodarsko ni pravilen, ker destimulira delavske kolektive v varčevanju in zbiranju finančnih sredstev za rekonstrukcijo in modernizacijo njihovih podjetij. Razen tega je z novim spreminjalnim predlogom predlagano deblokiranje tudi dela sredstev iz amortizacijskih skladov, čeprav tudi ta ukrep gospodarsko ni najbolj pravilen, ker tudi prepričuje rekonstrukcijo in modernizacijo podjetij, kar je često bolj rentabilno, kakor graditi novo podjetje. Toda to je bil način, da omogočimo dograditev večine objektov osnovne investicijske graditve, in sicer v letošnjem letu, kar bo omogočilo mnogo skladnejši in hitrejši gospodarski razvoj dežel.

Drugo vprašanje je, ali je sploh treba v družbenim planom urediti vprašanje razdelitve dohodkov na potrošni sklad delovnih ljudi in na potrebe komunalne skupnosti (izdatki za zdravstveno zaščito, socialno zavarovanje, prosveto, graditev stanovanj itd.). Podpredsednik Vukmanović sodi, da bi bilo treba v zveznem družbenem planu določiti višino sredstev (in gospodarske virove, od koder jih je treba vzeti) za gospodarske in negospodarske potrebe federacije, dalje višino sredstev, iz katerih se formira splošni investicijski sklad, kar omogoča usmerjevanje gospodarskega razvoja države. Potemtakem ne bi bilo razlogov, ki bi pričali zoper to, da bi komune odločale o razdelitvi dohodka na potrošni sklad delovnih ljudi in na potrebe komunalne skupnosti. Toda vse to vprašanje je v osnutku družbenega plana najmanj proučeno. Zato je bilo z naknadnim amandmajem predloženo, naj bi ostal v veljavi lanski sistem določanja plačnih skladov podjetij po kvalifikaciji delavcev, ki so v njih zaposleni. Ta sistem ima resne slabosti. Toda letos mora še ostati, dokler ne najdemo druge rešitve.

Potem ko je ugotovil uspeha, ki jih je doseglo jugoslovansko gospodarstvo, je podpredsednik Vukmanović dejal naslednje:

»Niti za trenutek ne smemo pozabiti na to, da je razvoj novega sistema odvisen od tega, koliko ustreznih pogojev bomo ustvarili za svobodnejše gibanje gospodarstva, koliko pogojev bomo ustvarili za čim širšo pobudo vsakega podjetja in vsake gospodarske organizacije v proizvodnji, razširjeni reprodukciji, izmenjavi itd. Prav tako je razvoj novega sistema povezan s tem, s kakšno spretnostjo bomo dosegli, da se bodo naše komunalne skupnosti razvijale dalje kot družbeni gospodarski činitelji ki bo čedalje bolj in bolj prevzemal naloge, ki se tičejo usmerjevanja gospodarskega življenja, in se bori, da bi s skupnimi napori rešili tista vprašanja v našem gospodarstvu, ki so koristna tudi s stališča oblih interesov. To pa pomeni, da moramo čedalje bolj in bolj povečevati pravice komun pri reševanju temeljnih vprašanj s področja razdelitve presežnega dela itd.«

Zatem je podpredsednik Vukmanović ugotovil, da je letošnji osnutek družbenega plana izhajal iz temeljnih načel, na katerih gradimo naše gospodarstvo in družbene odnose, da ima pa vendarle letošnje leto prehodno obsežje, in sicer v tem smislu, da določeni gmotni odnosi v gospodarstvu, zlasti odnosi v razdelitvi narodnega dohodka, niso dovoljevali, da bi ustvarili dovolj sredstev za svobodnejše gibanje gospodarstva. Zato je prišlo tudi do uveljavljanja takšnih instrumentov v planu, ki so najno omejili sredstva komunalnih skupnosti in podjetij.

Na koncu je Vukmanović dejal:

»Čeprav se nam v letošnjem planu ni posrečilo najti zadovoljivih rešitev vseh vprašanj, vendarle njegove temeljne določbe, kakor tudi gospodarska politika, ki izraža, pomenijo trdno osnovo za nadaljnji gospodarski razvoj. To pomeni, da moramo poleg tega, da bomo nekatere probleme še nadalje proučevali, usmeriti vse naše sile, da bi v planu zastavljene naloge, kot so povečanje proizvodnje, povečanje izvoza, dograditev objektov, uveljavljanje novih predpisov glede uveljavljanja pravnega sistema, čim uspešneje izpolnili. Iz tega mora izhajati vsak naš ljudski odbor, vsako podjetje, ta cilj mora navdihovati celotno dejavnost vseh družbenih in političnih organizacij.«

POPOLDANSKI SEJI

Do regresa so upravičene samo klavnice

Zvezni izvršni svet naj bi izdal odlok o višini odškodnine klavnicam za izgube v lanskem letu

Popoldne sta Zvezni svet in Svet proizvajalcev na ločenih sejah začela obravnavati osnutek družbenega plana. V Zveznem svetu se ni nihče oglašil k besedi pri načelnem obravnavanju osnutka plana, in tako so takoj prešli na obravnavanje v podrobnosti in glasovanje po odstavkih posameznih poglavij.

Domala brez razprave so sprejeli poglavja, ki govorijo o industriji, kmetijstvu, gozdarstvu, gradbinstvu, transportu in zvezah, trgovini in gostinstvu, obrti, izmenjavi s tujino in plačilni bilanci ter investicijah.

Poslanec Jovan Beljanski je sprožil vprašanje nadaljnega dajanja regresa klavnicam, poudarjajoč, da je to nujno. V odgovoru je predstavnik Zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanović-Tempo dejal, da obstoje v posameznih gospodarskih panogah težnje, da bi jim izgubo nadoknadila skupnost. Zvezni izvršni svet se je postavil na načelno stališče, da prav tako, kot podjetjem ostane doseženi učinek, prav tako morajo sama prenesti izgubo in se truditi, da bi jo nadoknadila.

Izjeme v tem oziru so klavnice, ki so v neprijetnem položaju, ker so cene masti določene, medtem ko so klavnice prisiljene kupovati pitane svinje po prostih cenah, ki pa so precej visoke. Tovariš Tempo se je strinjal s tem, da je treba dati regres klavnicam, ter poudaril, da bi bilo najbolje komisijsko ugotoviti višino škode in jo potem nadoknaditi. Predlagal je, naj Skupščina sprejme amandma, s katerim bi Zvezni izvršni svet pooblastil, naj izda odlok o višini odškodninskih klavnicam za izgube v lanskem letu in o višini odškodnine za letoš, kolikor bi sedanje cene masti ostale iste.

Pri obravnavanju poglavja o gozdarstvu je poslanec Obrad Stišević predlagal, naj bi bolje organizirali upravo gozdnih gospodarstev, ker se dogaja, da so nekatere občine pod več gozdnimi gospodarstvi. Predstavnik Zveznega izvršnega sveta Vukmanović je odgovoril, da je treba s posebno uredbo urediti organizacijska vprašanja gozdarstva in da je to dejansko ena izmed nujnih nalog v tej panogi. Zvezni svet nadaljuje delo.

EKSPOZE TOVARIŠA MOME MARKOVICA

Napori skupnosti pri graditvi socializma se ne kažejo, le v zveznem temveč tudi v republiških proračunih in proračunih ljudskih republik

V začetku ekspozicije je tovariš Moma Marković govoril o proračunskem poročilu za l. 1953 ter poudaril, da so posledice suše v letu 1952, vplivale na rezultat izpolnitve zveznega proračuna. Vendarle so bili lani dohodki iz gospodarstva ostvarjeni 98,9 odstotno, kar kaže, da je bil gospodarski plan za preteklo leto realno sestavljen. Pripomnil je tudi, da je bil zvezni proračun za 1953 zaključen s pozitivnim saldnom.

Tovariš Marković je zatem govoril o osnutku zveznega proračuna za 1954.

NAPACNE RAZLAGE PRORACUNA

Poudariti hočem, je med drugim dejal tovariš Moma Marković, da iz osnutka proračuna, ki je pred vami, da bi ga obravnavali in odobrili, ni moč videti vseh naših naporov. Često, večsah dobronamerno, večsah pa tudi zlonamerno, zlasti nekateri krogi v tujini pri posameznih primerjavah in analizah jemljejo podatke iz zveznega proračuna in jih presojajo izolirano, ne pa v zvezi z ostalimi proračuni v našem sistemu, kar povzroča zmedo in napačne sklepe. Zvezni proračun finansira v našem proračunskem sistemu samo zvezne organe in ustanove, izdatke za graditev gospodarskih objektov, ki so pomembni za gospodarstvo FLRJ, dalje dotacije posameznim gospodarskim panogam v zvezi z uveljavljanjem gospodarskih ukrepov, ki jih predpisuje federacija, in dotacije ljudskim republikam. Vse ostale izdatke finansirajo ljudske republike in ljudski odbori.

Tovariš Marković je pripomnil, da proračun ljudskih republik in ljudskih odborov finansirajo republiške oziroma lokalne organe in ustanove, izdatke za graditev gospodarskih objektov, ki so pomembni za republiko oziroma lokalno skupnost, vse kulturno-prosvetne in socialno-zdravstvene izdatke, kar je posledica prenosa čedalje več funkcij oblasti in uprave na lokalne organe oblasti in na druge samoupravne organe delovnega ljudstva.

Da bi dobili jasnejšo sliko in vpogled v napore naše skupnosti za čim hitrejšo graditev socializma, je treba obravnavati ne le zvezni proračun, temveč tudi proračune ljudskih republik, ljudskih odborov in predračune posebnih skladov ustanov s samostojnim finansiranjem, je pripomnil tovariš Marković.

DOHODKI IN IZDATKI

Govorec o dohodkih, ki jih določa osnutek družbenega plana FLRJ za kritje proračunskih potreb federacije, je tovariš Marković poudaril, da po predloženem osnutku proračuna pripada federaciji zgolj del dohodkov iz gospodarstva, medtem ko smo večidel ostalih proračunskih dohodkov v celoti odstopili ljudskim republikam, okrajem, mestom in občinam, da bi čim bolj povečali njihovo gmotno osnovo in tako še bolj razvili pogoje

samoupravljanja delovnega ljudstva v teh skupnostih.

Kar zadeva proračunske izdatke, se je Zvezni izvršni svet, ko jih je določil, ravnal predvsem po tem, da je treba zagotoviti zgraditev gospodarskih objektov, pomembnih za gospodarstvo FLRJ, zagotoviti dotacije posameznim gospodarskim panogam, zlasti dotacije za izboljšanje kmetijstva, da je treba krepite našo narodno obrambo, čuvarja ne dvignosti in svobode. V izdatkih so tudi predvidena znanstvena sredstva za dotacije gospodarsko nezadostno razvitim ljudskim republikam, da bi le-te čimprej okrepile in razvile svo-

uporabili v prave namene. Pripetilo se je celo, da so traktorje kupili po znižanih cenah, prodali pa draže. Pripetilo se je tudi, da so regres ostvarili na temelju izmišljenih računov in izmišljenih kupecv, dogodilo se je tudi, da so regres izkoristili, čeprav blago ni bilo poslano itd.

Tovariš Marković je govoril tudi regresu za popust v gostinstvu pri izdaji letnega dopusta delavcev in uslužbencev. Dejal je, da je praksa pokazala, da je olajšave za letni dopust v preteklih letih izkoristilo sorazmerno malo delavcev in uslužbencev ter njihovih družin. Lani je te olajšave izkoristilo komaj 10% tistih, ki so imeli v skladu s sedanjimi predpisi pravico do tega, med koristniki pa je najmanjši odstotek delavcev. Razen tega je ta regres podpiral težnje gostinskih podjetij po neopravičenem navijanju cen, razširjena pa je bila tudi drobna špekulacija itd.

Odgovarjajoč tistim, ki so zdaj začeli braniti življenjsko raven delovnih ljudi, je tovariš Marković dejal, da se le-ti ne menijo za to, kam je doslej šel ta regres, kdo in kako ga je izkoristil.

Ko je Zvezni izvršni svet predlagal, naj bi regres ukinili, je upošteval vse te činitelje, in zato predlagal, naj bi našli drug način, s katerim bi pomagali delovnim ljudem, bodisi da bi zneske, določene za regres, dali kot dotacije posameznim družbenim organizacijam, predvsem sindikatom, Turistični ali Počitniški zvezi, ali pa kako drugače.

INVALIDSKO VPRAŠANJE JE POPOLNOMA REŠENO

Tovariš Marković je nadalje poudaril, da naša država zlasti skrbi za vojaške vojne invalide, kar najočitneje kaže vsota, predlagana v ta namen. Na izdatke za invalidne vojaškim vojnim invalidom in na izdatke za njihovo zdravstveno zaščito odpade 9,5 milijard din, kar pomeni za kakih 280 milijonov din več kot lani. Invalidske pravice v naši državi je doslej uredilo 84.911 osebnih invalidov in 236.333 družin padlih borec. Brez pretiravanja lahko rečemo, je dejal tovariš Moma Marković, da je invalidsko vprašanje pri nas popolnoma rešeno, česar se mnogim drugim, tudi gospodarsko močnejšim državam, še ni posrečilo.

V nadaljevanju ekspozicije je tovariš Moma Marković govoril o izdatkih državne uprave, izdatkih Ljudske skupščine, Državnega tajništva za zunanje zadeve, Državnega tajništva za notranje zadeve ter o dotacijah družbenim organizacijam.

SKRB ZA STROKOVNO USPOŠABLJANJE USLUZBENCEV

Tovariš Marković je del ekspozicije porabil za to, da sproži nekatera vprašanja, ki zadevajo organizacijo aparata zvezne državne uprave. Poudaril je, da v državni upravi teže za čim večjo izpolnitvijo in boljšim

funkcioniranjem aparata, ki služi temu, da bi zaščitili pravice naših državljanov in splošne koristi skupnosti. V tem oziru je treba izdati organizacijske predpise in v njih podrobneje urediti pristojnost in notranjo organizacijo državnih organov ter ustanov, ker je to važen posel ne le v finančnem oziru, temveč tudi zato, da bi tudi organi in ustanove delovali čimbolj učinkovito.

Število uslužbencev zvezne državne uprave in uprave sploh se je zmanjšalo od l. 1950 za kakih 75.000 uslužbencev. Toda hkrati z zmanjšanjem tega števila se ni ustrezno izboljšal njihov strokovni sestav. Se več, znatno število kvalitetnejših iržavnih uslužbencev je zaradi občutnih razlik v plačah zapustilo državno službo in se zaposlilo v gospodarstvu. Tovariš Marković je tudi poudaril, da je zato treba sistematično skrbeti za strokovno usposabljanje uslužbencev, izboljšati njihov sestav, zlasti pa je treba sistematično uvajati mlajše kvalificirane kadre pripravnikov. V tem je tudi smisel uvedbe dopolnilnih plač.

O NEKATERIH LANSKIH NEPRAVILNOSTIH

Na koncu ekspozicije je tovariš Moma Marković govoril o nekaterih nepravilnostih in pomankljivostih v zvezi z izpolnitvijo proračuna za 1953. Poudaril je, da so lani ugotovili vrsto nepravilnosti pri kasiranju dohodkov. Gospodarske organizacije in posamezniki so se izogibali obveznostim do skupnosti. Tako n. pr. nekatera gospodarska podjetja niso v določenih rokih obračunala in vplačala akumulacije in skladov, nekatera so zavlačevala plačevanje davka na promet, nekatera so odtirala sredstva skupnosti z napačnim obračunavanjem prometnega davka. Druga podjetja niti do konca l. 1953 niso vplačala ustreznih zneskov v splošni sklad obratnih sredstev itd. So primeri, da niti delavski sveti niso vestno izpolnjevali obveznosti do skupnosti, da so storili razne zlorabe, da bi tako povečali dohodek in plačni sklad. Nekateri ljudski odbori so pokazali pri izpolnjevanju obveznosti do skupnosti partikularistične težnje, drugi so zvezne ali republiške dohodke vključili v svoje proračune in sklade.

Pri izvajanju investicijskih del v breme proračuna se je precej razmahnilo tudi razpisništvo glede ljudskega premoženja.

Da bi vse te pojave v prihodnje preprečili, je zaključil tovariš Marković, je treba okrepite finančno in proračunsko kontrolo in izdati ostrejšje ukrepe zoper tiste, ki ne izpolnjujejo disciplinirano obveznosti nasproti skupnosti. V tem oziru je treba okrepiti tudi družbeno kontrolo prek zborov volivcev, delavskih svetov, kakor tudi drugih organov družbenega upravljanja.

Moma Marković

Proizvodnost v industriji Slovenije je lani v nekaterih strokah precej narasla

Celotno povečanje je znašalo predlanskim 6%, lani pa 12%

Za razvoj in napredek našega gospodarstva, predvsem pa za življenjske ravni delovnih ljudi je temeljni pogoj stalno povečanje proizvodnosti dela. Le če bo leto za letom naraščala proizvodnost in bomo proizvodnost dela stalno dvigali z boljše in strojne organizacije proizvodnje dela v podjetjih, hkrati pa z racionalizacijo dela, lahko računamo, da se bo tudi življenjska raven naših delovnih ljudi stalno dvigala. Samo z dvigavanjem zalog brez vzporednega naraščanja proizvodnje in proizvodnosti dela nikoli ne moremo doseči resničnega izboljšanja; v takem primeru mora priti prej ali slej do dvigovanja cen in s tem do znižanja realnega zaslužka.

V nekaterih gospodarskih panogah in strokah je zadnji dve leti proizvodnost precej narasla. Marsikje pa seveda še niso izkoristili vseh možnosti za povečanje storilnosti, ki jih nudijo sedanja organizacija in oprema naših podjetij.

Približno sliko o razvoju proizvodnosti dela lahko dobimo, če primerjamo gibanje števila zaposlenih delavcev z gibanjem obsega proizvodnje. Praktično je taka primerjava mogoča med industrijsko zaposlenimi v posameznih strokah in indeksom fizičnega obsega proizvodnje (ne vrednosti).

Primerjava med zaposlenostjo in proizvodnjo nam je že za leto 1952 pokazala, da se je obseg proizvodnje v industriji in rudarstvu Slovenije v tem letu povečal za 2%, medtem ko se je število v industriji in rudarstvu zaposlenih delavcev in uslužbencev zmanjšalo v letnem povprečju za 0,10 ali za 3,2%. Iz te primerjave sledi povečanje proizvodnosti v tem letu za več kakor 5%. Seveda pa proizvodnost ni povsod narasla za 6%.

SE MOČNEJŠI DVIK PROIZVODNOSTI V LANSKEM LETU

V minulem letu smo v smeri dvigovanja proizvodnosti dela v večini industrijskih strok napravili nov korak naprej. V primeri s prejšnjim letom se je obseg industrijske proizvodnje lani dvignil za 14 odstotkov, medtem ko se je število v industriji zaposlenih povečalo od 113.650 na 115.000, torej za 1,18 odstotka. Iz te primerjave sledi povečanje proizvodnosti v vsej industriji za 12 odstotkov.

Posebno uspešno se je zadnji dve leti borila za dvig proizvodnosti črna metalurgija, ki je v dveh letih povečala obseg proizvodnje za 40 odstotkov, medtem ko je število zaposlenih hkrati naraslo le od 9375 v povprečju leta 1951 na 9763 v lanskem povprečju, torej le za 388 delavcev ali za 4 odstotke. V elektroindustriji je bila lani proizvodnja za 131 odstotkov večja kakor pred dvema letoma, število zaposlenih pa je naraslo le za 48 odstotkov. V lesni industriji je znaten dvig proizvodnosti v lanskem letu posledica znatnih sprememb v strukturi proizvodnje (zmanjšanje žagarske predelave in povečanje finalne proizvodnje). Kovinska industrija, ki je poleg tekstilne v Sloveniji najmočnejše zastopana, pa je v dveh letih dvignila proizvodnjo za 29 odstotkov ob rovečanju števila zaposlenih v letnem povprečju le za 1109 ali za 6 odstotkov.

PODJETJA NISO UPRAVIČENA RAZDAJATI SVOJIH OBRATNIH SREDSTEV

V zvezi s tem se je naš sodelavec poznalim v ljubljanskem podjetju »Odpad«, ali niso morda tudi v drugih kolektivnih primerih, da se sindikalne družnice ukvarjajo s prodajo odpadnega materiala, ki spada pravzaprav med obratna sredstva podjetij.

Izredni plenum Zveze jugoslovanskega elektroindustrijskega združenja

Zagreb, 8. marca. Izredni plenum Zveze jugoslovanskega elektroindustrijskega združenja se je danes v Zagrebu obravnavala. Predstavnik elektroindustrijskega združenja Republike so dali na plenumu pripombe k zvezi uredbi o ustanovitvi skupnosti elektroindustrijskih podjetij. Ugotovili so, da sedanja uredba ne zagotavlja načela enotnih tarif za elektriko energijo v posameznih republikah in da prepustiti samim podjetjem za razdeljevanje električne energije, ali bodo stopala v skupnost ali ne. Po mnenju elektroenergetskih strokovnjakov je treba napraviti enotne tarife in zavezati podjetja za razdeljevanje električne energije, da se pridružio skupnosti elektroindustrijskih podjetij, če žele ohraniti enotnost elektroenergetškega sistema. Plenum bo v tem smislu pripravil predloge za sprejeto te uredbe.

Na dnevnem redu plenuma je tudi predlog za izdelavo zakona o elektrifikaciji in povezavo proizvodnje električne energije do leta 1960. Plenum bo razpravljal tudi o financiranju graditve elektroindustrijskih objektov v zvezi s licitacijami za investicijska podjetja.

»SIROKOGRODNOST« ALI ANARHICNOST?

Cudno zbiranje „odpadkov“

Nekatera podjetja prodajajo »odpadni material«, ki sodi med obratna sredstva

Pred dnevi je MLO Ljubljana razpravljala o skrajno neodgovornem poslovanju v podjetju SKIP Vižmarje, kjer so med drugim zapravili več sto tisoč dinarjev za izlete in veseljačenja. Precej sredstev je na ta način zapravila tamkajšnja sindikalna družnica, ki je do teh sredstev prišla s prodajo odpadnega materiala, katerega ji je podarilo podjetje. Sindikat je prodal »Odpadu« lani za 97.500 din ostružkov.

Podjetja niso upravičena razdajati svojih obratnih sredstev. V zvezi s tem se je naš sodelavec poznalim v ljubljanskem podjetju »Odpad«, ali niso morda tudi v drugih kolektivnih primerih, da se sindikalne družnice ukvarjajo s prodajo odpadnega materiala, ki spada pravzaprav med obratna sredstva podjetij. Podatki »Odpada« govorijo, da se to res pogosto dogaja. Samo v letošnjem letu so prodale »Odpadu« različni odpadni material med drugimi tudi naslednje sindikalne družnice: sindikat mariborske železniške kurilnice (za približno 1 milijon 300.000 din), sindikat celjskega trgovskega podjetja »Tehnometal« (253 tisoč din), sindikat Kovinske industrije na Igu (72.000 din), sindikat Tovarne papirja na Reki (100 tisoč din), sindikat mariborske Elektrarne (32.000 din), sindikat selške tovarne barvil (11.800 din), sindikat mariborske tovarne sukanca in trakov (11.000 din), sindikat podjetja »Zadružnik« iz Hirske Bistrice (10.080 din), sindikat mariborske predilnice in tkanice (19.000 din), sindikat kovinskega podjetja v Celju (47.000 din), sindikat »Arbo« Podgrad-Polje (18.500 din), sindikat medvoške tovarne tesnil (12.400 din), sindikat tiskarne Slov. poročevalca v Ljubljani (52.800 din) itd.

V vseh teh primerih so sindikalne družnice prodale odpadni material s pismeno privolitvijo podjetij in je s formalne strani vsa stvar v redu. Podjetja pravijo, da se jim ne splača, ali pa da ne uspejo sama zbrati odpadnega materiala, ki leži razmetan križem krašem, zato ga darujejo sindikalnim družnicam, da bi si na ta način denarno pomagale. Vendar je težko verjeti, da podjetja ne bi mogla tudi sama zbrati in prodati ta material, zlasti, če gre za pomembnejše količine. To kaže kaj čuden odnos do ljudske premoženja, ki ga je skupnost zaupala kolektivim v upravljanje. Dokler spada odpadni material med ljudsko imovino, se v teh podjetjih nihče ne zmeni zanj, zelo hitro pa ga zberejo in prodajo, če ga izločijo iz ljudske imovine. Nekatere sindikalne družnice res uporabljajo ta sredstva v koristne namene (za razne grednje itd.), toda tudi v teh primerih ni pravilno, da se iščejo takšni viri dohodka, ker gre to na škodo podjetja in skupnosti. Pomembno je tudi omeniti, da sindikalne družnice s takšnim ravnanjem nudijo svojemu članstvu dokaj čuden vzgled glede odnosa do splošnega ljudskega premoženja in gospodarjenja ter nekatere celo izgubljajo moralno pravico za tozadevno vzgojo svojih članov. Primer, ki se je zgodil v SKIP Vižmarje, pa opozarja, da se najdejo tudi take sindikalne družnice, ki tako pridobljena sredstva naravnost zločinško zapravljajo za razna veseljačenja in izlete. Dogaja pa se tudi to, da tehnično vodstvo v tem ali onem podjetju dovoli sindikalni družnici vzeti in prodati odpadni material samo zato, da bi spravilo sindikalni odbor pod svoj vpliv ter da bi si pridobilo tudi z anarhosindikalistično miselnostjo obremenjene posameznike v podjetju, češ da vodstvo »dobro skrbi za kolektiv«.

za okrog 352.000 din odpadnega materiala? Ali gre morda le za nekurantno blago? So primeri, ki se najdejo med odpadki še uporabni stroji, razno orodje, kroglični ležaji in podobno, neko podjetje za promet z odpadki na Hrvaškem pa je na ta način kupilo celo povsem nove motorje za čolne. Ljubljansko podjetje »Odpad« kupi letno 20 do 27.000 ton odpadkov, med katerimi je približno 400 ton še povsem uporabnega materiala. Kar kaže, da posamezna podjetja zelo neodgovorno ravna z ljudskim imetjem, ki ga upravljajo. Ti pojavi vsekakor zaslužijo, da pridejo na dnevni red zasedanja organov delavskega upravljanja, sindikalnih forumov in organizacij SZDL.

Tudi na domači turizem moramo misliti

Nekaj koristnih sklepov upravnega odbora »Putnika«

Ljubljana, 7. marca.

Razvoju domačega turizma je v pripravih za letošnjo turistično sezono posvečena posebna skrb. Ta skrb je imela svoj odraz tudi na zasedanju upravnega odbora največjega slovenskega turističnega podjetja »Putnik«.

Potem ko je upravni odbor odobril sklenjene pogodbe z inozemskimi potovalnimi uradi, je razpravljal tudi, kako poživiti turizem pred in po sezoni. Soglasno je bil sprejet sklep, da se za poživitev domačega turizma in še posebno izletništva, ki postaja vse bolj priljubljena oblika domačega turizma, znižajo prevozne tarife na avtobusih za 20%. Po tem sklepu bodo sindikalne družnice in družbene organizacije ter šolska vodstva imela pravico do 20% popusta pri prevoznih s Putnikovimi avtobusi od 15. do 20. aprila in od 5. maja do 5. junija letošnjega leta.

Upravni odbor je tudi mnogo razpravljal o poživitvi turizma na Dolenjskem. Podjetje ima v Novem mestu poslovalnico, ki v preteklosti ni bila posebno uspešna. Upoštevan je bil predlog, da se poskušajo s izposojevanjem koles. Poslovalnica v Novem mestu bo dobila za razvoj turizma nova kolesa, ki jih bo posojala proti malenkostni odškodnini. Za poživitev domačega turizma je bila tudi razprava o nakupu šotorov. To vprašanje proučuje posebna komisija.

Nadalje je bilo sklenjeno, da se za letni oddih organizira posebna služba obročnega plačevanja s tem, da se prijavitelcu zagotovi mesto v hotelu v katerem koli času, to je po njegovi želji, ki jo izrazi pri plačilu prvega obroka. Pomemben je tudi sklep, da se razširi nezgodno zavarovanje za vse udeležence Putnikovih izletov, za kar udeleženci ne bodo plačevali nobenih dodatnih prisotbin.

Upravni odbor je obravnaval tudi težave v zvezi z uredbo o licitaciji obratnih kreditov, o potrebi obstoja združenja turističnih podjetij Jugoslavije in sprejel sklep o preimenovanju podjetja. Zaradi decentralizacije mreže turističnih podjetij je v Jugoslaviji mnogo podjetij z nazivom »Putnik«. Zelja upravnega odbora, ki je naslovil na delavski svet podjetja in celotni kolektiv, da dobi podjetje slovensko ime, je nedvomno vredna pohvale.

M. C.

Delavci — tako imenovani »simbolični« predstavniki upravljanja

Tovariš urednik!

Kot novinar sem se udeležil ustanovnega občnega zbora Zdrženja gradbenih podjetij Jugoslavije, ki je bil od 28. februarja do 3. marca v Opatiji. Zadnji dan, ob ustanovitvi Zdrženja, sem bil pričr mučnega in za naše delavce žaljivega dogodka. Ko so volili uprabe odbore Zdrženja gradbenih podjetij Jugoslavije in republiških podjetij, so predlagali same direktorje podjetij in inženirje. Med kandidati ni bilo nobenega delavca. Kdo bi se torej čutil, da je ostalo nekaj predstavnikov obrtnikov in delavcev in v dostojnim glasom, ki je pokazal, da delavci in obrtniki razumejo svojo vlogo v našem družbenem upravljanju, očitalo tovaršem inženirjem in direktorjem podjetij, da so jih izključili iz upravljanja tako važnega združenja. In prav so imeli ti maloštevilni predstavniki obrtnikov in delavcev, kajti Zdrženje, čeprav strokovna organizacija, ima več problemov, ki se tičejo samih gradbenih delavcev, učencev v gospodarstvu in obrtnikov ter njihovih koristi.

Cepnar pa so naši delavci, člani delavskih svetov in upravnih odborov, dokazali, da znajo obravnavati ne le tekoče zadeve, marveč da se lotenajo tudi najbolj zamolanih vprašanj, je nekaj direktorjev in inženirjev zanimalo, da bi sodelovanje delavcev in obrtnikov v upravnih odborih tega združenja kaj koristilo. Takole so pojasnjevali svoje stališče:

»Ti upravni odbori našega združenja so delovna telesa, v katerih bodo obravnavali strokovne zadeve. V teh odborih bo moral vsak član mnogo in naporno delati. Delavcem torej v njih ni mesta, ker nam simbolični predstavniki niso potrebni.« Družice povedano, delavci niso sposobni, da bi sodelovali v upravnih odborih Zdrženja gradbenih podjetij.

jetij. Viharno ploskanje po takšnih pojasnilih je pokazalo, da so direktorji, inženirji in komercialisti, ki so bili skoraj izključni delegati v Opatiji, žali izpričali, kako peliko je njihovo nerazumevanje vloge naših delavcev v socialistični Jugoslaviji.

Sele po oztrajnem stališču najhnevo števila delavcev in obrtnikov — delegatov so bili zborovalci primorani popustiti. Našli so tako izhod: Predlagali so, naj bi razen petih že predlaganih kandidatov direktorjev in inženirjev izoolili še po enega delavca in obrtnika.

Naposed so le popustili! Vendar pa ostane žalostna ugotovitev, da delegati, inženirji, direktorji in komercialisti mlo rečno niso razumeli nečesa, kar je v naši državi bistveno.

Relja Atanasijević, novinar, Ljubljana

Skupina naših gostinskih delavcev pojde v Avstrijo

Ljubljana, 7. marca.

Na povabilo združenja hotelskih uslužbencev Koroške bo v začetku meseca aprila odpotovala v Avstrijo skupina slovenskih gostinskih delavcev, ki si bo na dvodnevnem obisku ogledala gostinska podjetja in turistične naprave v Celovcu, Beljaku in na področju Vrbskega jezera. To je prvi skupni obisk slovenskih gostinskih delavcev Koroški, ki ga organizira republiški odbor sindikata gostinskih in turističnih delavcev Slovenije.

Drugi dve skupini gostinskih delavcev iz Slovenije pa bosta konec marca in v sredi aprila obiskali turistična področja severnega Jadrana, Istre in jugoslovanskega dela STT z namenom, da se slovenski gostinski delavci spoznajo s turističnim napredkom v teh predelih. V jugoslovanski coni STT pa si bodo ogledali tudi moderne vinske kleti v Kopru in Umagu ter obiskali Skocijanske jame.

M. C.

DNEVNA KRONIKA

Na Gorickem so proslavili 8. marec bolj svečano kot vsa povojna leta

Nova Gorica, 8. marec. Na Gorickem so praznovali letos 8. marec, mednarodni dan žena bolj svečano kot vsa leta po vojni. Po proslavah, ki so bile večinom kratke kulturne prireditve, nato so predstavnik občest in množičnih organizacij pogostili in obdarovali najbolj zaslužne žene ter v dveh mater padlih borcev. Najbolj uspešno prošlavo je bila včeraj dopoldne v Ajdovščini, kjer se je zbralo blizu 700 žena. Približno 700 žen se je včeraj zbralo tudi v Kojsnem v Gorickih bratih; v Renčah je prišlo na zbor žena, ki je bil v postavitvi 8. marca, blizu 500 žen. Dan žena so proslavili tudi v Črničah, Mostu na Soči, Semenuj, Mirnu na Vogrskem in v mnogih drugih krajih na Gorickem.

Veliko zanimanje za potniški in tovarni promet med Trstom in Pirejem

Teška, 8. marca.

Tuji gospodarstveniki in turistično uradi se redalje bolj zanimajo za potniški in tovarni promet med Trstom in Pirejem, ki ga je pred poltridruim mesecem odprla Jadranska linijska plovba. Za potnike so rezervirana vsa mesta od aprila do oktobra, in sicer predvsem za angleške, švicarske, avstrijske in nemške turiste. Ladji »Lastovo« in »Istra« že prevažata blago iz Grčije v Trst.

Sava pri Šabcu stalno narašča

Sabac, 8. marca

Podrinska vodna skupnost obvešča, da Sava pri Šabcu nenehoma narašča. Pri Čavrtinji se je davi zilla čez nasip, vendar pa so nasip naglo utrčili s peskom in tako preprečili na tem mestu izlivanje. Zaradi nenehnega naraščanja Drine in Save grozijo poplave v Podrinju, zaradi česar so okrepili službo za zavarovanje nasipov in drugih ogroženih krajev.

L. J. Z.

Ustanovitev Zvezne trgovinske zbornice za zunanjo trgovino

Iniciativni odbor Zvezne trgovinske zbornice je povabil kakih 500 podjetij in gospodarskih organizacij, ki se ukvarjajo z zunanjo trgovino in turizmom, naj se jutri udeleže v Beogradu ustanovne skupščine zunanje trgovinske zbornice.

Po predloženem osnutku statuta, naj bi ta zbornica opravljala kakih 20 vrst poslov za napredek

naše zunanje trgovine. Zbornica bo obravnavala vsa vprašanja naše zunanje trgovinske dejavnosti ter bo o tem dajala mnenja in predloge državnim organom, zlasti ob objavi zakonskih predpisov s tega področja. Razen tega mora zbornica spremljati in proučevati tuja tržišča, organizirati gospodarsko propagando v tujini in vzdrževati stike s tujimi zbornicami in organizacijami. Zvezna zunanje-trgovinska zbornica bo prav tako krepila dobre poslovne odnose med svojimi člani, organizirala strokovne seminarje, razstave in veselejše doma in v tujini ter sodelovala z drugimi zbornicami in organizacijami v naši državi.

Ameriški novinarji obiskali Zvezno ljudsko skupščino

Beograd, 8. marca.

Skupina ameriških novinarjev, urednikov časnikov ter radijskih in televizijskih postaj, je obiskala danes Zvezno ljudsko skupščino. Ameriški novinarji so se nekaj časa razgovarjali s predsednikom Zvezne ljudske skupščine Mošo Pijačdom podpredsednikom Skupščine Vladimirom Simičem, članom Zveznega izvršnega sveta Savo Kosanovičem in drugimi ljudskimi poslanci.

Devizni tečaji 8. marca

Valuta	Ljubljana	Zagreb	Sred. drž.	Ažio v %
1 ameriški dolar	852.14	855.00	851.99	182.99
1 angleški funt		2.500.00	2.508.76	198.66
100 nemških mark	21.050.00	21.000.00	21.009.03	194.12
100 francov	234.50		234.50	173.58
100 švie. frankov	19.500.00	19.500.00	19.500.00	184.23
100 ital. lir	129.00		129.04	168.83
100 Lit STO			127.00	164.58
100 šved. kron			15.900.00	174.18
1 egipt. funt	1.812.00		1.804.77	109.50
1 obr. dolar Avstrija	828.00	850.00	825.33	175.11
1 obr. dolar Finska			610.00	108.33
1 obr. dolar Norveška			632.00	110.67
1 obr. dolar Turčija			643.36	114.58
1 obr. dolar Brazilja			638.09	109.36

Pripomba: Promet srednji cca din 44 milijonov, večji zaključki v USA dolarjih, Brazil, brez dolarjih, franc frankih in Avstr. dolarjih. Od prodajalcev omenjamo Cinkarno Celje ter rudnika Idrinja in Mežica.

Tečajni so se gibali okoli zadnjih srednjih tečajev in ni zabeležiti večjih sprememb. Neprodano je ostalo angl. funtov 900. — pri limitu dinarjev 2500. — in turških dolarjev 4585. — pri limitu za din 643.36

Filmska adaptacija Williamsove drame „STEKLENA MENAŽERIJA“

— močno umetniško delo

»THE GLASS MENAGERIE.« Režija: Irving Rapper. V glavnih vlogah: Jane Wyman, Kirk Douglas, Arthur Kennedy, Gertrude Lawrence. Produkcija: Warner Bros. — Podjetje za izposojanje filmov Ljubljana.

Film »Steklena menažerija«, adaptacija istoimenske drame vodilnega ameriškega dramatika in enega najmočnejših sodobnih dramatikov Tennesseeja Williamsa, spada med redka velika dela v filmski umetnosti in med trajne uspehe ameriške kinematografije. To je film, za katerega bi smeli trditi, da je bila že njegova predloga — gledališko delo — napisana zato, da bo nekoč najmočnejše zaživel prav na filmskem platnu in prekosila vrednost odrske uprizoritve. Vsebinska in idejna teža dela je namreč zadobila prav v filmski upodobitvi tisto maksimalno izrazno moč, ki je v odskem izvorniku kljub potenci dramaturškega prijema nismo tako popolnoma in živo občutili. Sugestivnost in presunljivost Williamsove človeške in umetniške izpovedi sta filmsko priredbo vzvalovali mogočnejše kakor odsko stvaritev, z izraznimi sredstvi filma je zaživel ta izpoved v mnogo otipljivejši veličini. Avtorji filma »Steklena menažerija« so

v reanici opravili edinstveno delo: s pravim umetniškim čutom za literarne vrednote Williamsove drame, s tenkočutnim spoštovanjem do njene idejne osnove in s polnim zajemom specifičnih filmskih možnosti so ustvarili celó več kot Williamsovi sigri v sedmih epizodah enakovredno umetnino. To pa se v filmskem življenju ne dogaja vsak dan, niti vsako leto ne.

Psihološka drama »Steklena menažerija« nam pripoveduje o usodi dekleta, ki je zaradi svoje pohablenosti obremenjeno z zavestjo manjvrednosti in odvečnosti in se zato zateka v trpki svet osamljenega, v neobgljeno čudaštvu pritranega življenja. V tem svetu ji pomeni »steklena menažerija«, zbirka krhkih, prozornih živalic iz stekla, edino ljubezen in smiselno uteho. Problem, ki ga drama zastavlja, je problem osvoboditve od Laurine manjvrednostne prizadetosti, nujno navezan na moralo družbe, katere ozkosrčna miselnost in neumljena kritičnost (idejni minus drame) je povzročiteljica vsega zla. Ta minus je posredno izražen v liku Laurine matere, ki se nikakor ne more in ne zna dokopati do razumevanja Laurinih kompleksov in ji postane zato namesto rešiteljica nekakšen

zli angel, preganajoč jo z zahtevami, katerih ni moč uresničiti. Tom, Laurin brat, je Lauri mnogo bližji, toda ne verjame, da bi ji mogel pomagati najti svetlo zvezdo, je resigniral, ker ga je — samega slabša — spoznanje zle morale in nedoume nepravilnosti konvencionalno urejenega sveta potisnilo v nerešljivost, z golo željo, da bi vsemu ubežal. To nerešljivost prekine Jim (idejni plus drame), ki spričo lastne samozavesti in aekapitulantske spoznavnosti, kot lik, ki prisposodlja avtorjevo vero v humana načela, zmoro vzbuditi v Lauri samozaupanje ter doživetje in spoznanje osebne vrednosti. Prav tako kot je samevaajoči, čudaški stekleni samorog z izgubo roga postal enakovredno po- doživljanju perspektive, da bo svet, ki obdaja Lauri, njeno mater in Toma, postal boljši, dober, da se bo izpremenila njegova zla morala. To je še zmeraj samo »dolgo odlašani, a vedno pričakovani cilj našega življenja«, ki ga tudi Tom v svojem križarjenju po svetu ne bo našel. To je idejni zaključek: majhne, dobre spremembe tvorijo samo ravnotežje; svet pa se kljub temu ni izpremenil, kot se ni izpremenil tedaj, ko ga je bil »košček preplaval z muziko«.

Občutni pesimistični pridih, v katerega izveni poslednji del tega pomembnega filma, pa delu ni v kvar in ga ne pači. Nasprotno: vera v človeka, humana idejnost, ki preveva celotno delo, postane očitnejša, spoznanje je za gledalca pretresljivejše, doživetje intimnejše, a tem močnejše. Film »Steklena menažerija« je močna drama, ki sicer ni delana v mogočnem stilu Kazanovega »Tramvaja Pozeleje«, a je prav tako sugestivno prepričljiva in celo več, njena umetniška resnica je preprostem gledalcu mnogo umljujejša, ker ga ne frapira z neko veliko formalno bleščavo, temveč mu to resnico posreduje z izčiščeno, preprosto ubrano izraznostjo gibljive slike.

Jane Wyman v vlogi Laure

Umrli je Branislav Petronijević

V navzočnosti številnih kulturnih in javnih delavcev so v Beogradu pokopali dr. Branislava Petronijevića, dolgoletnega profesorja filozofije na beograjski univerzi in rednega člana Srbske akademije znanosti, najvidnejšega srbskega buržoaznega filozofa.

Branislav Petronijević je v načelu idealist, točnejše rečeno spiritualist. V osnovnem filozofskem vprašanju odnosa duha in materije je hodil po potih, ki jih je nakazal nemški objektivni idealist Leibnitz.

Petronijević je imel mnogo znanja in kulture. Lotil se je skoraj vseh temeljnih filozofskih vprašanj in imel zanje svoje stališče in rešitev, ki je bila zanimiva in ingeniorna, tako da so ga visoko cenili zlasti buržoazni filozofski in znanstveni krogi na Zapadu. Petronijević se je bavil tudi z etničnimi vprašanji in je na enega glavnih izmed njih, na vprašanje vrednotenja življenja odgovoril s svojo malistično in indiferentistično teorijo, ki izhaja iz tega, da je v življenju več trpljenja kakor zadovoljstva in so njegova glavna vsebina indiferentna emocionalna stanja.

Petronijević se je ukvarjal, in to zelo uspešno, tudi z znanstvenimi problemi, zlasti s tistimi, ki imajo filozofski pomen, predvsem pa z matematičnimi. Objavljal je svoje študije o neskončnosti, osnovnih zakonih aritmetičnega sočevanja itd. v uglednih evropskih časopisih. Njegovo znanstveno delo pa je bilo posebej plodno v paleontologiji. Raziskovanja arheoperiksa so dobila splošno priznanje v znanstvenem svetu. Branislav Petronijević se je uspešno ukvarjal tudi z biološkimi vprašanji. O njih je objavil v francoskem časopisu več študij. Dolg je tudi seznan njegovih učencev o filozofiji ter člankov in študij o posameznih filozofih. Med učbeniki in članki so tudi taki, ki niso na posebni višini, toda za večino med njimi lahko rečemo, da je Petronijević, čeprav v načelu idealist, tudi na tem področju pokazal pomembno kul-

turo in znanje. Vse to nam daje pravico, da se tudi na tem mestu epomimo dolgoletnega in plodnega dela filozofa in znanstvenika Branislava Petronijevića, čigar ime je že dolgo uvrščeno v evropske učbenike zgodovine filozofije in v filozofske slovarje. Vuko Pavičević

Kulturne beležke

V Beogradu so odprli razstavo avstrijskih muzikalij

V beograjski glasbeni šoli »Stankovič« so otvorili razstavo avstrijskih muzikalij. Svečane otvoritve so se udeležili avstrijski veleposlanik dr. Walter Wodak, odposlanec avstrijskega zveznega prosvetnega ministra gospod Josef Musil, predsednik komisije za kulturne stike s tujino Marko Ristič, mnogi avstrijski in jugoslovanski skladatelji ter glasbeni umetniki kakor tudi ostali kulturni in javni delavci.

Na tej razstavi so dela avstrijske in svetovne klasične ter moderne glasbe. Razstavljene so tudi avstrijske izdaje skladb Stjepana Šuleka, Borisa Papandopula in Slavka Osterca. Na željo založnikov bodo vse razstavljeno gradivo, skupno 2700 del — not in najrazličnejših glasbenih publikacij — podarili glasbenim akademijam v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

Po otvoritvi razstave so podpisali pogodbo med Jugoslovansko zvezo skladateljev in Avstrijsko zvezo pisateljev, skladateljev in založnikov o recipročnem zastopanju avtorjev med Avstrijo in Jugoslavijo.

Veliko zanimanje za mednarodno fotografsko razstavo v Ljubljani

Ljubljana, 8. marca (Tanjug). Za v mednarodno razstavo umetniške fotografije, ki bo v Ljubljani od 25.

aprila do 23. maja, je Zveza foto in kinoamaterjev Slovenije prejela nad 2500 fotografij 535 avtorjev iz 29 držav. Iz naše države je poslalo fotografije 115 fotoamaterjev iz vseh ljudskih republik, Zirija bo odbrala kakih 300 najboljših del črno-bele in barvaste fotografije. Ob otvoritvi razstave bo izšel tudi razkošen almanah s 50 reprodukcijami najboljših fotografij svetovnih in domačih avtorjev.

Šesta premiera v Mestnem gledališču v Celju

(Hans Tiemeyer: »Mladost pred sodiščem«)

V sredo, dne 10. marca t. l. bo na odru celjskega Mestnega gledališča šesta premiera v letošnji sezoni. Uprizorjena bo drama nizozemskega pisatelja Hansa Tiemeyera »Mladost pred sodiščem«.

Drama sega z izredno realističnim prijemom v aktualno problematiko povojne mladine in je velika obtožba današnje družbe, ki je obremen s pasivnostjo staršev do vzgoje otrok kriva, da zabrede današnja mladina, prepučena v najnevarnejši, pubertetni dobi, sama sebi, dostikrat v zločin. Avditorij gledališča bo pri tej predstavi spremljen v dvorano mladinskega sodišča in publika bo navzoča pri sodni razpravi, ki bo obravnavala zločin družbe mladih ljudi, ki so po krivdi sodobne družbe zabredli na napačno pot.

Samostojna razstava mladega kiparja

Sarajevo, 8. marca. V sarajevskem umetniškem paviljonu so otvorili prvo samostojno razstavo mladega kiparja Marjana Kockovića, ki je razstavil 30 del v sadi, terakoti in bronci.

Marjan Kocković se je rodil 1923 v Zagrebu v revni družini. Od 1942 je sodeloval v narodnoosvobodilni borbi. Diplomiral je kot slušatelj profesorja Putriha na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani.

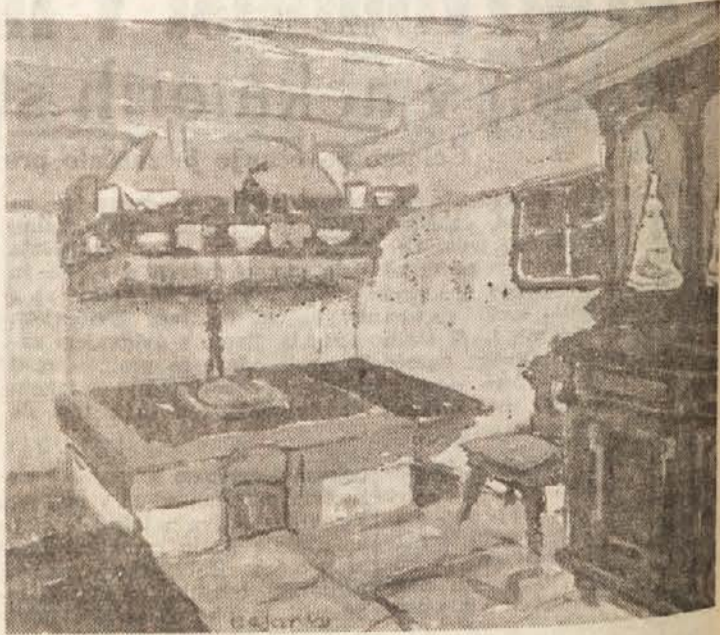
Mednarodna razstava v Sidneyu

Našo državo bodo zastopala dela osijskega pomladka Rdečega križa

Osljeek, 8. marca. — Na mednarodni razstavi slik, risb in ročnih del, ki jo bo v Sidneyu organiziral avstralski Rdeči križ, bo zastopala naša država z deli članov osijskega pomladka Rdečega križa. Vraka država bo na tej razstavi sodelovala z dvema risbama o narodnih nošah, dvema o naravnih letopah, kakor tudi s tremi ročnimi deli.

Lepo darilo Cankarjeve založbe

Pred nekaj dnevi je naše prosvetno društvo v Podgradu prijetno presenetila pošiljka 352 knjig, ki nam jih je daroval kolektiv Cankarjeve založbe v Ljubljani. Le-ta je tudi sklenil prevzeti patronat nad občinsko knjižnico v Podgradu za dve leti. Kolektiv Cankarjeve založbe je s tem svojim dejanjem pokazal polno razumevanje za potrebe osvobojene Primorske in prvi dokazal, da se zaveda tega, da je predvsem naloga založb in drugih ustanov v Sloveniji, da odigrajo v tem povojnem obdobju vlogo mecenov. Vsakdo, ki pozna težave kulturnoprosvetnega dela na Primorskem, ve, da nam pomeni vsaka knjiga neprecenljivo pomoč. Smatramo za potrebno, da se tudi s tega mesta zahvalimo kolektivu Cankarjeve založbe. Širši javnosti pa bi radi povedali, da je na Primorskem še več podpora potrebnih knjižnic, ki bodo hvaležne za vsako knjigo. M. M.

Cesar Jože: Istrska kuhinja

RAZISKOVANJE LJUDSKEGA SMUČANJA NA BLOKAH

O starem bloškem smučanju nam je prvi poročal J. V. Valvasor, ta večno citirani, pa še nikdar v celoti kritično ocenjeni slovenski zgodovinar in narodopisec. O tem, da nekateri najbolj prizadevni ugotavljajo, po ne vem kakšnih virih, da na Blokah smučajo že 700 let, so v naših časnikih že pisali. Februarja je raziskoval ljubljanski Etnografski muzej staro ljudsko bloško smučarstvo pod vodstvom ravnatelja B. Orla. Skupini je pomagal pri delu še ravnatelj Postojnskega muzeja L. Vilhar in 10 učiteljev z Blok.

V naslednjem navajam nekaj ugotovitev iz odgovorov na anketo. Bloke! Pravijo: svet je hribovit, zato je razumljivo, da so zibelka slovenskega smučanja. Če

bi pa prehodili z etnografi in učitelji konec februarja vsch 45 vasi, ki sodijo pod občino Bloke, pa bi dobili drugačnejšo sliko. Vsaj za bloško planoto velja: smučanja ni narekoval hribovit svet (po Valvasorju in po sedanjih ugotovitvah so tod uporabljali krplje), marveč ga je narekovala ravna planota, ki je tipična za Metlje itd. in pa seveda hudi snežni zameti. Za Bločana prejšnjih stoletij so bile torej smuči prometno, ne pa športno sredstvo. Zato so se Bločani smučali, ali boljše šli po smečeh, kot sami pravijo, predvsem tam, kjer je teren raven, plan — torej bolj v »dolinskih« vseh, kot so n. pr. Metlje, Ravnik, Sv. Duh itd. Medtem ko so v vseh, ki so na hribu, kot n. pr. Strmca, Andrejče, Gradsko, Polšeče, sicer še omenjali uporabo smuči, toda vedno v zvezi s stavkom: bolj kot po smečeh smo pri nas hodili po krpljah. Po krpljah pa so vedno hodili v velikem snegu »hribovcic«, to so oni iz Zavrha, Sv. Vida, Sv. Urha itd.

Da so služile Bločanom smuči le kot prometno sredstvo, pove njih oblika in uporaba. Široki in kratki plohi z jermenom na sredi so bili kot nalašč narejeni za hojo po debelem snegu: ni se vdiral in Bločani jih je hitro nataknil, kadar je bilo potrebno. Iz vseh pozitivnih odgovorov na anketo pa sledi: »smeči smo uporabljali za to, da smo z njimi htedli po opravkih v trgovino, na občino,

k maši itd.« Pa tudi po škap vode je šla marsikatera Bločanka s smučmi.

Glede vožnje krste na smučeh smo dobili prav malo podatkov. Gotovo pa je, da to ni bila splošna navada, marveč se je to zgodilo samo v enem ali dveh primerih in to v izredno hudem snegu, pri posebnih iznajdljivosti vaščanov.

To in še več so nam povedali Bločani, ko smo jih obiskali od Rudjeka do Mrmorovega pri Lužarjih ter od Polšeč do Metelj.

Raziskovanje starega bloškega smučanja se ni končalo. Etnografski muzej bo vedno bolj širil svoje raziskovalno območje in Blok proti Staremu trgu in Ložu, proti Loškemu potoku, Turjaka itd. Treba bo dalje proučiti tudi ostale smučarske terene, n. pr. Pohorje.

Sele na osnovi zaključnih raziskovanj bo možno ugotoviti stanje in izvor nekdanjega bloškega smučanja in to ne samo v slovenskem, marveč tudi v evropskem merilu. Če vemo to, da so o bloških smučeh in njih izvora pisali švedski znanstveniki (študij jim je omogočila lastna muzejska zbirka bloških smuči), je treba prav iskreno pozdraviti pobudo Etnografskega muzeja, da smo tudi Slovenci začeli sistematično proučevati staro ljudsko smučanje na Blokah. Rezultate raziskovanja ter znanstvene ugotovitve o smučanju na Slovenskem bo prisnela razprava, ki jo pripravila B. Orel. M. J.

Glasbeni vzgoji posvečajo pozornost

V sorazmerno kratkem obdobju smo imeli v Sentvidu kar dve lepi glasbeni prireditvi naše mladine. Prvi večer je naša nižja glasbena šola proslavila 5-letnico plodonosnega delovanja glasbene vzgajanja naše mladine. Na glasbeni produkciji so pokazali pionirji in mladinci, kaj so se naučili in s čim se ukvarjajo v prostem času. Lahko rečemo, da je nastop popolnoma uspel in da so vsi nastopajoči dokazali, da imajo veselje in zanimanje za glasbo. Končno je proslava z nastopom opravičila obstoj glasbene šole, saj najde v njej okrog sto mladih ljudi svojemu zanimanju primerno

izživljanje. Da bi pa nastop pritegnil še več ljubiteljev, je bil program izpopolnjen s slovenskim oktetom ter solistoma naše opere tov. Vidmarjevo in tov. Lipuškom.

Drugi nastop je pripravila Svoboda, ki je zbrala pod svojim okriljem pionirje in mladino v posebnih glasbenih ter baletni solisti. Mladi harmonikarji, ki so znani ne le v Sentvidu in Ljubljani, ampak tudi po naši širši domovini, so na tem področju prav mojnstri. Pod spretnim vodstvom tov. Vidmarja in tov. Rozmanove so navdušili vse navzoče. V. K.

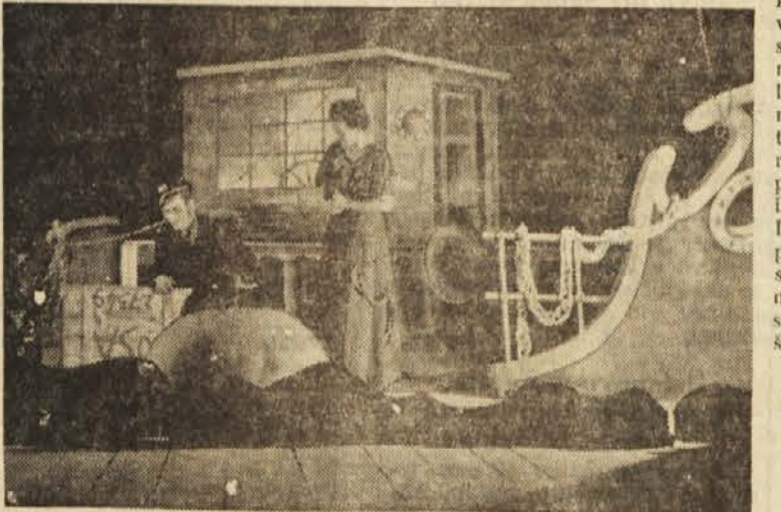
Ali bo jeseniška »Svoboda« med zadnjimi v okviru tekmovanja, ki ga je razpisal Okrajni sindikalni svet na Jesenicah

Ob Dnevu JLA je razpisal Okrajni sindikalni svet na Jesenicah tekmovanje vseh kulturno-prosvet.

nih društev radovljiškega okraja. Do nedavnega je bilo tekmovanje kaj klavno, zadnje tedne pa se je kulturno-prosvetna dejavnost po vseh krajih, kjer so kulturno-prosvetna društva, zelo razgibala. Tekmovalna komisija, ki stalno spremlja delovanje društev in prejema mesečna poročila, je nedavno ugotovila, da je jeseniška Svoboda skoraj med zadnjimi. To dejstvo je podkrepilo vse odseke največjega podkrepilo vse odseke največjega DPD Svobla na radovljiškega okraja. Izdelali so si plane tekmovanja; predvideli: redno delovanje in organizirani disciplinirani in organizirani čimveč nastopov oz. gostovanj po raznih krajih radovljiškega okraja.

V Murski Soboti je veliko zanimanje za opereto »Hmeljska princesa«

KUD »Stefan Kovac« v Murski Soboti je nastudiral opereto »Hmeljska princesa«. S prvo predstavo, ki je predstavila na pustni tork zvečer, Tudi za drugo predstavo, ki je bila v sredo zvečer, so da bodo »Hmeljska princesa« igrali vsak dan do neskih princesa igrali vsak dan do delje, v nedeljo na celo dvakrat, da si jo bo popolnoma lahko ogledala tudi okoliško prebivalstvo. P. J.

Oder delavskega društva »Svoboda« v Velenju je uprizoril v februarju uspešno dramo O'Neill »Ana Christie«. Delo je režiral Zdenko Furlan. Nastopali so večinoma mladi igralci. Ano je uspešno odigrala Erika Zlatarjeva. Starega kapitana je uspešno predstavil Slavko Praprotnik. Meta, ladijskega kurjača Jože Lekšan, Johnnyja — Draga Vranjnik, Larryja Roman Repnik in Martho Ovečarovo Antonija Riža večva.

Ho Ši Minhov general Giap

Ze več kot sedem let divjajo boji v Indokini

Giap je zdaj za legionarje med hanojem in Saigonom kratko malo vražji general. Ta prebrani oficir širokega obraza pošlje divizije voditelja vietnamskih upornikov Ho Ši Minha zmeraj tja, kjer jih francoske čete najmanj pričakujejo. Vtem ko govorijo Ho Ši Minh svojim vojakom večinoma po radiu, je njegov general Giap navzoč povsod, kjer je treba na sovražnika v džungli udariti nepričakovano in malo nelesno, potem na spet brez sledu izginjati. Ostanejo samo sledovi krvi.

Krvava vojna se bije že sedem let in osem zim nepretrgoma.

Svet le kdaj pa kdaj zve kaj o njej. Ta vojna je krvava tudi, kadar boj ne divja. Vskokrat, ko pride Giap od svoje gverilске taktike k velikim ofenzivnim akcijam, svet znova jasno spozna, kako nevarno je položaj v Indokini. Vrhovni poveljnik francoskih čet general Henri Eugene

kraljevini Laos na 16. vzporedniku ne bi bilo možno, kar je bilo možno severno od Seula na 38. vzporedniku. Ta primerjava pa ne drži. Na Koreji je zadostoval demarkacijska črta, da so korejski razmejili vsaj toliko, da je bilo možno premirje. V Indokini pa bi potrebovali na tucete demarkacijskih črt, kajti tam divja vojna povsod. Nekaj časa miru ali premirja bi si lahko dovolila samo ista stran, ki ima v rokah velika riževa polja ob Rdeči reki na severu dežele. Toda ob Rdeči reki nikakor ne pride do odločitve.

Nasprotnika sta se dobro utrdila v polkrogu okrog Hanoja.

Približno enak je položaj na severu ob kitajski meji ter v vzhodnem in srednjem delu Laosa in v južni Kambodži. Samo mednarodna politika bi lahko ta gordijski vozeli presekal.

Zanimivo je, da je začel ge-

Prabangom so vplivali na formacije Molotova, ko je v Berlinu govoril o Kitajski in Indokini. Tudi tokrat se francoski general Navarre ni znal. Ko bi imel deset bataljонов več, bi bil lahko drugače nastopil pred Luangom Prabangom. Tako pa je razen elitnih enot mobiliziral tudi slone, ki so morali nositi pred mesto posekana drevesa.

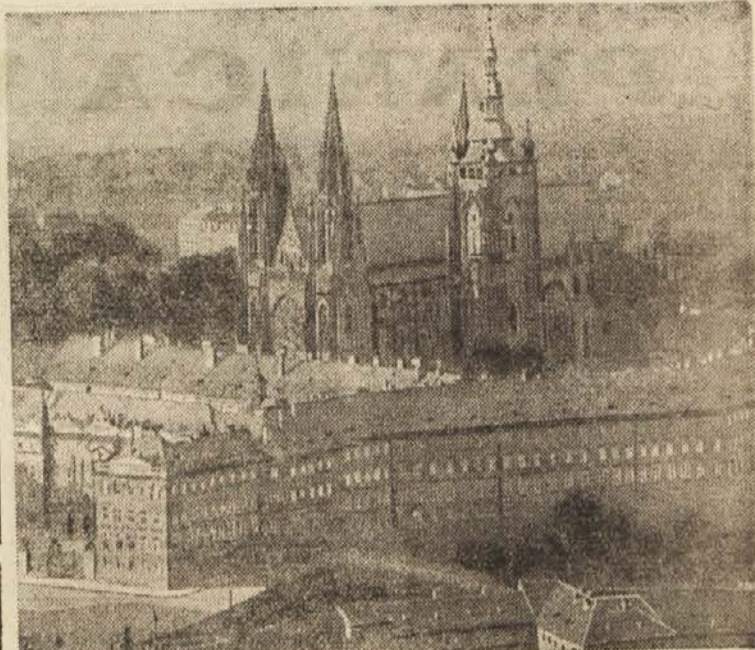
Francoski potrebujejo prostor, kamor bi se lahko spuščala letala, in zato kar naprej sekajo gozdove.

Luang Prabang prehaja iz rok v roke. Uporniki ga tako ali tako nujno ne potrebujejo. Glavno je, da zadajajo Francozom čim hujše udarce.

General Navarre ima v vojni proti upornikom poseben načrt. Svojo nalogo vidi predvsem v tem, da napada upornike z manjšimi enotami, kjer le more. Pridno zbira vesti o njih, podkupuje izdajalce na desno in levo in uporablja zlasti letala. Zadnje mesece si pomaga tudi s padalci, ki so njegove čete že večkrat rešili, da niso doživeli še hujših porazov. Francoskemu generalu gre predvsem za čas. Sele, ko bo kon-

čano vežbanje vietnamske vojske, torej vajakov cesarja Bao Daja, bo dobil Navarre večja ojačenja.

Vietnamska vojska bo šte-la 250.000 mož. Z njo pa imajo velike težave, ker Vietnamci o Francozih nečejo ničesar slišati. Svoji domovini hočejo priboriti svobodo in neodvisnost ne glede na žrtve. Cesar Bao Daj je med Vietnamci zelo osovraženi. Zato je veliko vprašanje, kako se bo obnesla njegova vojska, ko bo izvežbana. Ni izključeno, da se bodo mnoge njene enote pridružile upornikom. To bi temeljito prekrizalo ne le francoske, ampak tudi ameriške načrte v Indokini.

Praga: Pogled na Hradčane

Pomanjkanje živil v Pragi

Za kilogram sladkorja da uslužbenec pod roko četrtino mesečne plače

Na znanem praškem griču Belvedere so posekali vse drevje in grmovje. Na Letni so gradbeni delavci pridno delali, dokler ni pritisnil mráz. Ze več let namreč grade Stalinov spomenik. Ves prostor do bližnjih hiš ob nogo-metnem igrišču so očistili in zravnali, okrog njega pa zgradili stebre z velikanskimi sovjetskimi zvezdami na vrhu. Ti stebri in Stalinov spomenik bodo po uradni izjavi trajen izraz ljubezni in spoštovanja češkoslovaškega ljudstva nasproti SZ. Vendar pa so morali policijske patrulje na Letni okrečiti, ker je neke noči

zgorelo leseno ogrodje okrog Stalinovega spomenika.

Praga ima staro, po vsem svetu znano in slovečo univerzo.

Ki je bila nekoč kulturno središče Srednje Evrope. Svojo tradicijo in prvotni pomen je ohranila do dneva, ko je sedanji prosvetni minister prebral vlađni sklep, po katerem velja odslej v latinskem jeziku napisana zlata bula z dne 7. aprila 1348 o ustanovitvi praške univerze samo še v češki verziji. Razmere na praški univerzi so se temeljito spremenile. Med profesorji je mnogo sovjetskih znanstvenikov. Mnogo je tudi slušateljev iz Kijeve in Leningrada, na praški univerzi študira celo precej kitajskih študentov. Baje nameravajo doktorat odpraviti. Češka inteligenca je organizirana v advokatskih, zdravniških in drugih kolektivih, katerih delovanje nadzorujejo državni komisarji.

Praga je bila nekoč znana po restavracijah kjer je človek lahko zelo dobro jedel. Prav tako, če ne še bolj znana je bila po slaščičarnah.

Praška šunka in praške pečene gosi so slovele daleč po svetu.

Isto velja za praške klobase in salame. Se med vojno so ljudje v Pragi zelo dobro živeli, še leta 1943 so bile praške slaščičarne polne dobrot. Kdor je bil s Čehi skupaj v nemških koncentracijskih taboriščih, ve povedati, da se je češkim internirancem v primerjavi z interniranci drugih narodov godilo zelo dobro. Od doma so pogosto dobili pakete, polne praške šunke, najboljših vrst sira, maslenih štruc in drugih dobrot. Češka je bila znana tudi po sladkorni pesi.

Zdaj je sladkor na Češkem drag. Poněkod ga prodajajo pod

roko po 500 kron kilogram. To je približno četrtina mesečne plače srednjega uslužbenca. Pomanjkanje živil čutilo zlasti prebivalci Prage. Nedavno je proučila položaj glede prehrane posebna ruska komisija. Ugotovila je, da so traktor-ske postaje izpolnile samo četrtino predpisanih norm. Ministrski predsednik Zapotocky je ob koncu lanskega leta v govoru po radiu med drugim izjavil:

«Bilo bi navčno, če bi hoteli zanikati, da nam primanjkuje živil.

Našim otrokom ne moremo prikribeti mleka, če ga da krava na dan komaj dva litra, in obrokov sladkorja ne moremo povečati, če pa pridelajo kmetje na hektar 120 stovov sladkorne pese namesto 300 do 400 kakor prej. Živila so v Pragi od dne do dne dražja. Maslo je preračunano v naš denar že po 2500 do 3000 din, govedina po 800 do 900. Več praških ulic so preimenovali. Isto velja za železniške postaje. Bivša Wilsonova je zdaj Glavna železniška postaja, Masarykova se imenuje zdaj postaja Praga-središče. Za tužce je na razpolago samo hotel Alcron, ker jih hoče imeti državna varnostna služba pod kontrolo.

Vaclavov trg je seveda še zmeraj središče Prage, ki je med vojno sploh zelo malo trpela. Samo na levi strani tega dolgega trga so bombe porušile neko hišo. Tam stoji zdaj propagandni paviljon Mnogo je v mestu trgovin z zaprašenimi izložbami in zaptimili vrati.

MALI LEKSIKON

VPRAŠANJA

Kje in kdaj je bil ustanovljen prvi inštitut za eksperimentalno psihologijo?

Kdaj so bile drame pripoznane za literarna dela?

Kje je džamija, katere minareti se zibljejo ko vitka stebila v vetru?

ODGOVORI

Prvi inštitut eksperimentalne psihologije je ustanovil leta 1879 Wilhelm Wundt v Leipzigu. Razen Wundta so si pridobili velike zasluge za vključitev eksperimentov v psihološke metode psihologi in fiziologi. Weber, Fechner in Helmholtz, ki so prav to metodo uporabljali v proučevanju nižjih psihičnih procesov v občutku in dosigli z njo na tem področju pomembne uspehe. Pozneje so začeli eksperimente uporabljati kot metodo tudi v proučevanju višjih psihičnih funkcij, zlasti miselno-voja. Zdaj je eksperiment ena najvažnejših psiholoških metod.

Konec XVI. in vse XVII. stoletje, torej za Shakespeare in neposredno po njegovi smrti, iramskih pisateljstev ljudje niso posebno cenili. Bill so bolj ali manj anonimni, ljudje so slavili samo igralec. Tako si je dramski pisatelj Ben Jonson nakopal na glavo zasmejujoče kritike, češ da si prisvajal čast, ki mu ne gre, ko je imenoval svoje drame dila (works). Ben Jonson je bil prvi dramski pisatelj, ki je dramo razglasil za književno delo.

V perzijskem mestu Isfahanu že več let stoji čudna džamija z imenom «Monar-džom». Njeni minareti so tako elastični, da jih lahko človek zamaje; če se upre vanje, se začne majati kakor vitka stebila v vetru. Trdni pa so tako, da ni nobene nevarnosti, da bi se podrli. V to mesto so prihajali arhitekti, gradbeni strokovnjaki in kemiki, da bi proučili sestavo kamna in malte teh minarelov pa se nikomur ni posrečilo razvozlati skrivnosti, ki jo je odnesel graditelj džamije v grob.

Gibraltar – najmanjša kolonija

V neuradnem glasilu angleških kolonij »Corona« piše tajnik za kolonijo Gibraltar Bates: Gibraltar je po površini najmanjša angleška kolonialna posest hkrati pa najgosteje naseljena. Po površini je manjša od londonskega Hyde parka, ima 25.000 prebivalcev. Vsak dan hodi na delo v Gibraltarju 10.000 Špancev. Proizvodnja je zelo majhna, rodovitna zemlja tu sploh ni. Mesto daje potrebno delovno silo in živi od tega, da vojaške oblasti v njem čuvajo zaloge raznih obrambnih potrebščin. V Gibraltarju prispe vsako leto mnogo trgovskih in vojnih ladij, ker drži tod ena najvaž-

nejših pomorskih poti. Ljudje v njem žive dobro. Prebivalci Gibraltarja imajo samoupravo. Njihovo upravno telo štejemo sedem članov in pet jih volijo. Volilo pravico ima vsak polnoleten državljan. Vsi nižji in večina višjih funkcionarjev so rojeni in odrasli v Gibraltarju.

Aparat, ki nadomesti srce

Ameriški zdravnik dr. Zoll je sestavil aparat, s katerim lahko kirurg izpodbudi bolnikovo srce, da začne spot utripati. Če med operacijo preneha delovati. Pogoj za to je, da uporabljajo aparat takoj, ko neha srce utripati. Sestavljen je iz kontaktnih plošč, ki jih polože bolniku na prsi in hrbet in ki s treslaji električnega toka izpodbujajo srčne mišice. S tem aparatom se je posežile ohraniti pri življenju neko 80 let staro ženo, katere srce je med operacijo osemkrat prenehalo utripati. Pri organskih srčnih napakah, ko človeku po naravni poti srce opeša, pa tudi s tem aparatom bolniku ne morejo pomagati.

Predlog o reformi koledarja

Predstavniki Indije v Gospodarskem in socialnem svetu OZN so pripravili predlog o reformi koledarja. Njihov predlog je vzbudil splošno pozornost. Novi koledar se malo razlikuje od zdaj veljavnega gregorijanskega, pač pa ima mnogo prednosti pred njim. Leto je razdeljeno na četrdeset dni in vsako četrletje se začneja z nedeljo, konča pa s soboto. Prvi mesec vsakega četrletja naj bi imel 31, druga dva pa po 30 dni. Zadnji, 365 dan v letu, bi bil zadnji dan decembra brez datuma kot »svetovni praznik«.

Pismo iz prvega stoletja

Angleški arheolog prof. Richmond z durhamske univerze je izjavil, da je razbral pismo, ki ga je napisal v prvem stoletju neki Rufus Ordering svojim uslužbencem v Londonu v zadevi prodaje neke sužnje. Prof. Richmond pravi, da je to 30 besed obsegajoče pismo najbolj nejestarejše, kar so jih kdaj našli v Londonu v izkopaninah iz rimskih časov.

Rufus ali njegov tajnik je napisal pismo na tablico. Najbrž je zelo pritiskal, ker se poznajo globoke zareze na tablici. Vse kaže, da je tablica padla v eno izmed »izgubljenih« londonskih rek. Na njej se še poznajo sledovi blata, v katerem je ležala. Na zadnji strani tablice je napisana beseda »Londino«, latinski izraz za London. V pismu je rečeno: »Rufus, sin Kallistusa, pozdravlja Epitkurusa in vse njegove tovariše. Upam, da veste, da se počutim dobro. Če ste sestavili seznam, prosim, da mi ga pošijete. Ali nadziraš vse dobro? Poskrbi, da spraviš tisto sužnjo v denar.«

Čedalje daljša leta

Svickarski zvezdoslovec so izračunali, da se je letozajeto leto začelo približno tri sekunde pozneje kakor lansko, ker se Zemlja čedalje počasneje suče okrog Sonca. Če sto let bo leto že za 30 sekund, čez 1000 let pa že za 50 minut daljše kakor zdaj.

V Vietnamu, kjer že dolgo divjajo srditi boji med francoskimi in Ho Ši Minhovimi četami, je doma tudi veliko siromaštvo. Na sliki vidimo čolne, v kakršnih životari na tisoče Vietnamcev

Navarre je že ves iz sebe. Tudi v Indokini se je pokazalo, kaj zmora ljudstvo, če se bori za svojo neodvisnost in svobodo in če ima dobre voditelje. Francoske čete se že večkrat hotele spopasti z uporniki v odločilni bitki, večkrat so jih že obkolile, toda zmeraj znova se jim izmuznejo.

Mnogi primerjajo Indokino s Korejo in pravijo, zakaj tudi v

neral Giap zadnja ofenzivo proti Luangom Prabangom med berlinsko konferenco. Strelji pred Luangom

Spet svetovna razstava

Leta 1938 bo v Bruslju spet svetovna razstava, prva v tako velikem obsegu po drugi svetovni vojni. Razstavišče na Plateau de Heysel meri 175 ha. Obsegalo bo tudi velik park v neposredni bližini.

Po pošti so se dali pošiljati

Promet s takšnimi »poštnimi paketi« pa so zdaj angleške oblasti ustavile

Od leta 1927 so pošte v Veliki Britaniji edine na svetu imele opraviti s »poštnimi paketi«, kakršnih pošte menda še nikjer na svetu niso prevzale. Vsi veliki angleški časniki so potem to čudno pošto službo opisali. Neka

Anekdota

DOBER ODGOVOR

Nekoga dne je dobil Mark Twain od nekega oboževalca portret s pripisom: »Spoštovani gospod Mark Twain, pošiljam Vam svojo sliko. Vsi moji znanci pravijo, da sem Vam presenljivo podoben. Rad bi slišal Vaše mnenje o tem in bil bi zelo srečen, če bi potrdili, kar pravijo moji znanci, saj Vi to najbolj veste.«

Mark Twain mu je odgovoril: »Zahvaljujem se Vam za poslano sliko. Zdi se mi, da ste mi celo bolj podobni, kakor jaz sam. Zato sem naročil okvir za sliko in zdaj jo uporabljam namesto zrcala, kadar se brijem.«

ZA DOBRO VOLJO

»Ali ti smem zaigrati svojo zadnjo sonato?«
»Če je res zadnja, prosim.«

Pangolin v londonskem živalskem vrtu

Londonski živalski vrt je nedavno dobil zelo redko žival, ki jo je težko obravnavati pri življenju, če ne živi prosto v naravi. Gre za pangolina ali mravljinčarja, pokritega s luskinami. To je ena najbolj čudnih živali na svetu. Razen obraza in trebuha je ves pokrit s rdečkastimi luskinami. Kadar je v nevarnosti, se zvije v klobučko po pol ali več. Pangolin se brani izključno s mravljami in čmrci. Z dolgim lepljivim jezikom jih pobira po mravljiščih. Če je dolg 90 cm, ima jezik dolg 30 cm.

Tudi v suženstvu je pangolin samo mravlje. Le redki so primeri, da je kaj drugega. V londonskem živalskem vrtu so pangolina navadili jesti mlečno kašo ter trdo kuhana jajca, sesekljana na drobno in pomešana s mlekom. Pripeljali so ga s Nyasalanda.

84 milijonov telefonskih naročnikov

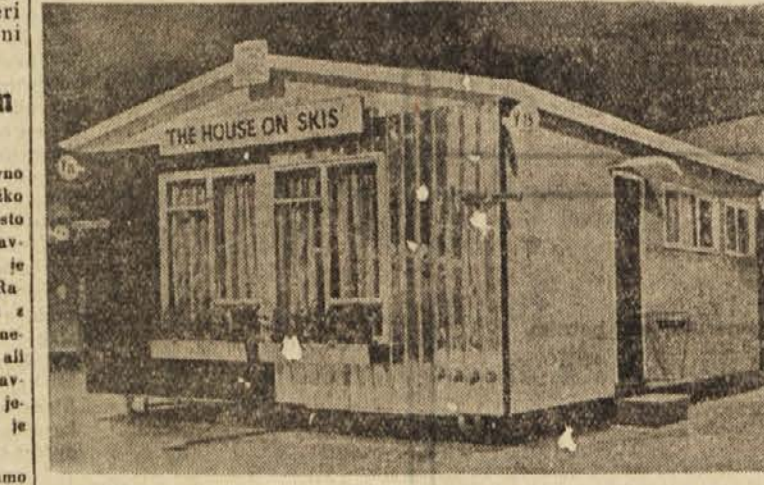
Ameriška družba za telefonski promet je izračunala, da je zdaj na svetu 84 milijonov telefonskih zvez. Po številu telefonov so na prvem mestu ZDA, ki so imele lani v novembru 50 milijonov telefonskih naročnikov. Na drugem mestu je Velika Britanija s 6 milijoni, Kanada s 3,5, Nemčija s 7 milijoni telefonskih naročnikov itd.

Gibraltar – najmanjša kolonija

V neuradnem glasilu angleških kolonij »Corona« piše tajnik za kolonijo Gibraltar Bates: Gibraltar je po površini najmanjša angleška kolonialna posest hkrati pa najgosteje naseljena. Po površini je manjša od londonskega Hyde parka, ima 25.000 prebivalcev. Vsak dan hodi na delo v Gibraltarju 10.000 Špancev. Proizvodnja je zelo majhna, rodovitna zemlja tu sploh ni. Mesto daje potrebno delovno silo in živi od tega, da vojaške oblasti v njem čuvajo zaloge raznih obrambnih potrebščin. V Gibraltarju prispe vsako leto mnogo trgovskih in vojnih ladij, ker drži tod ena najvaž-

HISA NA SMUČEH

Na razstavi nekega ameriškega planinskega društva so pokazali tudi model hiše na smučeh. Narejena je iz lahkega montažnega gradiva, da jo hitro zlože in razderejo. Vlečeno jo pa lahko tudi po snegu. Smučarji lahko to hišo brez večjih težav preneso zelo daleč, seveda če smučišča niso prestrta. Več smučarskih klubov v Ameriki je za svoje člane kupilo takšne hišice.

Na razstavi nekega ameriškega planinskega društva so pokazali tudi model hiše na smučeh. Narejena je iz lahkega montažnega gradiva, da jo hitro zlože in razderejo. Vlečeno jo pa lahko tudi po snegu. Smučarji lahko to hišo brez večjih težav preneso zelo daleč, seveda če smučišča niso prestrta. Več smučarskih klubov v Ameriki je za svoje člane kupilo takšne hišice.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

PLANICA VABI

Jutranji vlak proti Planici je sedaj vedno bolj poln. Minulo nedeljo n. pr. se je z vlakom v Planici vsaka množica najbolj navdušenih najradovednejših in najmestnejših obhodovalcev naših planičkih skakalnic.

Dež, slabo vreme v minulih dneh je občinstvu povzročilo hude skrbi. Nekateri so že zmanjevali z glavo, češ s Planico ne bo nič! Vendar v Planici je vse v redu. Snega je dovolj. Dva dni je že v tem kotičku odlično vreme. Tekmovalci, posebno pa prireditelji so dobre volje. Sneg je dober, in to je najpomembnejše za organizatorje bližnjih dni v Planici.

VELIKE PRIPRAVE

Teh nekaj dni bodo organizatorji in delavci v Planici delali z zavijanami

MOGOČNA JE misli inž. Bloudek, opazujoč svojo skakalnico z smislem

rokavi. Kaj vse je treba pripraviti. In koliko. Pospeseno bitijo z delom v dolini in tam zgoraj na skakalnici. Med za-

Organizacijski komite Planica ima že vse prijave tujih tekmovalcev. Naj naštejemo starna imena skakalcev, ki bodo prvi poleteli preko nove 128 m skakalnice:

- Finci: Antti Hlvaerinen, Aaro Lokka, Hemmo Silvenoinen, Ossi Laaksonen.
Norvežani: Slattvik, Thynes, Alfredsen, Taraldsen.
Švedsi: Erlandsson, Holmström, Peterson, Oestman.
Svitarji: Dätscher, Walter, Bläsi, Büchler.
Avstrijci: Bra 1, Leodolter, Planck, Kerber, Wieser, Ditrich.

SMUCARSKI TROBOJ VOJASKIH REPRZENTANCA

Jugoslavija zmagala tudi v smuku

Jahorina, 8. marca. V okviru troboja vojaskih reprezentanc Grčije, Turčije in Jugoslavije je bilo danes tekmovanje v smuku. Naši tekmovalci so preprčljivo zmagali. Prvi je bil nepričakovano vojak Jože Kavar s časom 1:59,9. Naslednja tri mesta so si tudi priborili Jugoslavlani Križaj, Petar Križ in Emil Kamnik. Peti je bil turški tekmovalec Musafer Demirhar. Najboljši grški predstavnik je bil narednik Janopoulos, ki je bil deseti. Tekmovali so na 2200 m dolgi progi z višinsko razliko 470 m.

V skupnem plasmanu ima Jugoslavija 171 točk, Turčija 112 in Grčija 71 točk.

NOGOMETNI KOMENTAR

Mrtvi tek in forma, ki vzbujata skrbi

Mrtvi tek v zgornjem in spodnjem delu telesa. Rezultat tretje etape velikega maratonskega teka za državno prvenstvo: na vrhu lestvice Hajduk, Dinamo, Crvena zvezda in Partizan, z domalo istimi možnostmi, da postanejo prvaki, v noverni coni pa tudi štirje kandidati - Odred, Rabotnički, Radnički in Lokomotiva.

menljivo: odličan začetek, a slab konec. Radnički je nekajkrat lepo zaigral, toda njegov napad ni sposoben okronati naporov vsega moštva. Rabotnički je prijetno presenetil. Boljši je kot v začetku prvenstva. Odred se končno bori. V tej smeri mora nadaljevati, ne glede na to, da je njegov položaj domala brezupen.

SPREMENLJIVA FORMA

Za ta del prvenstva je značilno, da je bila forma večine klubov spremenljiva. To nedeljo so nekateri zablistali, oni pa odpovedali. Hajduk je slabo začel, toda kasneje se je popravi in dosegel dve dragoceni zmagi. Dinamo je potrdil, da je v odlični formi. Crvena zvezda je veliko trdnjeje startala, bolj ali manj uredila moštvo in prikazala boljše igranje. Jesenski prvak Partizan je precej popustil.

me ne bi bilo tega odmoru, a je dejal Čajkovski, »bi nam slaba predla...«

Najbolj je popustila Vojvodina. Ko je zapravila možnosti, da doseže prvo mesto, se je povsem demoralizirala. Spartak, BSK pa tudi Sarajevo so bili v nestalni formi. Vendar so Sarajevečani znatno boljše, kot na jesenskem prvenstvu. Vardar je v dobri formi. Proleter pa se je slabše odrezal, kot v prvem delu tekmoovanja. Poslednji uspeh pomeni za to borbeno moštvo veliko vzpodbudo.

Tudi Lokomotiva je igrala spre-

Inž. Vidmar v Krškem in Novem mestu

Mednarodni mojster inž. Vidmar ml. je odigral simultanko v Krškem in Novem mestu proti pripadnikom JLA. V Krškem je igral proti 29 nasprotnikom. Dobil je 20 partij, 2 je izgubil, 7 pa remiziral. Dobil sta Uskokovič in Stupar, remizirala pa so Ivačić, Strle, Gundar, Petelinšek, Račić, Lavrina in Albina Ridi.

V Novem mestu pa je igral proti 27 nasprotnikom, 18 partij je dobil, 2 izgubil, 7 pa remiziral.

Pire v Logatcu

Velemojster Pire je odigral v Logatcu simultanko proti 37 nasprotnikom 34 partij je dobil, eno izgubil, dve pa remiziral. Dobil je profesor Pavlica, remizirala pa sta Končan in prof. Dovjak.

- OBCINSKI LJUDSKI ODBOR
OBCINSKI ODBOR SZDL
OBCINSKI KOMITE ZJK
OBCINSKI ODBOR ZB

ZREČE

ISKRENO ČESTITAJO VSEM PREBIVALCEM OBČINE ZREČE IN DELOVNIM KOLEKTIVOM K OBČINSKEMU PRAZNIKU - 9. MARCHU!

PRODAMO

- DIESEL MOTOR s počasnim hodom »Ingersol Rand«, 75 ks, z generatorjem, batnim kompresorjem in stikalno ploščo;
GENERATOR »Brown Boveri«, 300 ks, 380-220 V, 500 obratov/min.;
GENERATOR »Siemens-Schuckert«, 75 ks, 380-220 V, 1000 obratov/min.;
TRAKTOR ND-7, goseničar, 140 ks;
SKOBELJNIK, vodoraven, hoda 2 m;
OSEBNI AVTO BMW, rabljen;
3200 m enocolske JEKLENE VRVI, 6x19, nosilnosti okoli 40 ton, desno pletene.
Interesenti naj se javijo RUDNIKU IN TOPILNICI ANTIMONA ZAJACA, komercialni oddelek, pisмено ali na telefon št. 2.

POMOČ JLA. Prirediteljem pomaga tudi četa JLA, ki je stoptala vso skakalnico, zaletišče in areno

molklimi udarci doskokov naših skakalcev, ki trenirajo, odmevajo od stena Ponc udarci kladiv, sekir delavcev in tesarjev, ki postavljajo tribune in paviljone.

Seveda prireditelji tudi ne bodo smeli pozabiti na številna pota, ki vodijo do arene velike skakalnice. V nedeljo je bilo namreč opaziti, (ljudi je bilo neprimerno manj kot jih bo v nedeljo) da so pota preveč ozka in včasih tudi neprehodna. Pota bo treba zorati in jih razširiti tako, da bodo imele množice čim več prostora za prihod oziroma odhod.

Naša reprezentanca določena v četrtek

Ljubljana, 8. marca. - Smučarska zveza Slovenije je na današnji seji razpravljala o naših tekmovalcih za Planico. Sklenili so, da na skupni trening povabijo Poldo, Finšgarja, Adlešiča, Rogija, Saksido, Goriška, Zidarja, Gasperšiča in Krznariča. Dokončno bo reprezentanca določena v četrtek po izbirnih skokih na skakalnici.

139 metrov

15. marec 1936 rojstni dan smučskih poletov

Smučski poletji so se kot nova športna panoga avrstili v okviru smučarskega športa leta 1936, ko je 15. marca Sepp Bradl prvi na svetu dosegel dolžino 100 m. Ta dan sodimo kot rojstni dan smučskih poletov. Vendar so se šele pozneje odločili, da bodo skoke nad 100 m zaradi posebnih tehničnih lastnosti imenovali »smučski poletji«.

Bradl je bil tisti, ki je še bolj izpopolnil tehniko leta, saj je dosegel tudi nov rekord, 107 m. Leta 1941 pa je Nemec Gerling v Planici presegel uradni rekord Bradla. Skočil je 118 m. Ta rekord je ostal do leta 1947, ko je Švicar Tschannen dosegel v planici 120 m. To je še danes rekord planičke skakalnice.

Leta dni pozneje so pričeli graditi mamutsko skakalnico v Obersdorfu, kjer je nemški skakalec in graditelj skakalnice inž. Klopfer odkril izredno pripraven prostor. Na tej skakalnici je nov rekord 125 m dosegel Tirolec Gentschneigg, čez nekaj dni pa je Šved Netzel popravil rekord na 135 m.

Samo leto dni je hlestel ta rekord v Obersdorfu, 19-letni Fince Tauno Luuro je skočil 139 m. Ta rezultat je še danes svetovni rekord. V tem času pa je začela posredovati Mednarodna smučarska zveza, ki je določila mejo za smučske polete, 128 m. Zaradi omejenih možnosti za doseganje največjih dolžin so številni skakalci želeli, da bi sodniki ocenjevali tudi slog skoka.

Lani so na Tednu smučskih poletov v Kolnu že poskušali ocenjevati slog. Vendar je bil to šele poizkus. Lanskoletne izkušnje, ki so jih že izpopolnili, bodo letos porabili v Planici na novozgrajeni skakalnici.

Ker so se pri smučskih poletih doslej ocenjevale samo dolžine, je lahko določiti točno lestvico, ki jo povzemamo po Internacionale sport:

- 1. Tauno Luuro (Finska) 139 m (1951), 2. Netzel (Švedska) 135 m (1950), 3. Sepp Weiler (Nemčija) 133 m (1950), 4. Toiro Lauren (Švedska) 131 m (1952), 5. Andreas Dätscher (Sloica) 130 m (1950), 6. Bradl (Avstrija) 130 m (1951), 7. Hohenleitner (Nemčija) 127 m (1952), 8. Brutscher (Nemčija) 127 (1951), 9. Björnstad (Norveška) 127 m (1952), 10. Petersen (Švedska) 127 m (1952).

PLANICA

- 1. Tschannen (Sloica) 120 m (1947), 2. Gerling (Nemčija) 118 m (1941), 3. Zurbriegen (Sloica) 114 m (1948), 4. Poldo (Jug.) 114 m (1950).

»Rodna gruda«

Te dni je izšla prva številka lista »Rodna gruda«, ki ga izdaja Slovenska izseljeniška matica za naše rojake, ki služijo svoj kruh v inozemstvu.

Namen lista je, gojiti in poglabljati patriotska čustva starejših in mlajših generacij naših izseljencev v tujini do svoje domače dežele, krepiti njihove zveze z domovino in Slovensko izseljeniško matico, pomagati njihovim kulturno-prosvetnim društvom in organizacijam in pomagati rojakom sploh v reševanju vseh njihovih problemov, ki so vezani na posredovanje v domovini.

V ta namen bo »Rodna gruda« prinašala poleg aktualnih in lepem in domačem slogu napisanih člankov, še krajše vesti iz Slovenije in FLRJ - pesmi in prozo, prispevke in dopise rojakov samih, o njihovim življenju in delu v tujini, o delovanju njihovih kulturno-prosvetnih organizacij in društev, svetovala in tolažila bo rojakom zakone in uredbre naše oblasti, navodila za potovanje v domovino itd. »Rodna gruda« bo poleg tega v vsaki številki prinašala vrsto lepih slik, ki bodo rojake spominjale na prirodne lepote njihove domovine, narodne motive in slike iz življenja in dela vseh, ki se trudijo za njen napredek.

Kot prilogo lomo že v prihodnji številki dodali barvno umetniško reprodukcijo Gasparijeve »Gorjance«, sledile bodo barvne fotografije najlepših slovenskih krajev, gora in planin, narodnih motivov, ki bodo v primernem okviru krasile in oživljale ne samo domače rojake, temveč tudi naročnikov v domovini.

»Rodna gruda« bo zelo lepo in poučno berilo za vse, koristila pa bo

tudi našim šolam, družbenim organizacijam, prosvetnim in znanstvenim društvom in ustanovam.

Pozivamo: - Vse sorodnike naših rojakov v inozemstvu, da naročijo »Rodno grudo« da jo pošljejo svojim sorodnikom, prijateljem in znancom v inozemstvu, ali pa da pošljejo njihove naslove na uredništvo »Rodne grude«, Cankarjeva ulica št. 5, Ljubljana.

- Vse podoboro Slov. izselj. matice, da sodelujejo v »Rodni grudi« in poročijo o svojem delu dopisi, da pomagajo za nasveti in ustrezni priložnosti, ki bodo zanimali rojake in naročnike v domovini in predvsem da naročijo in širijo »Rodno grudo« v domovini in izven njenih meja.

- Vse našo javnost, da podpre in zagotovi za naročninami in prošnje voljnimi prispevki redno izhajajo »Rodne grude« naše kulturne ustvarjalce, da z nasveti in prispevki pomagajo za čim lepšo in bogatejšo vsebino lista iz katerega naj bi v srca rojakov več toplih dihal domovine, in obenem vsa skrb, ki jo naša skupnost posveča rojakom in še posebej mladini slovenske narodnosti v tujini.

Ne pozabljajte, da že 300.000 - skoraj ena petina vsega našega naroda - živi in dela v inozemstvu. Narodnina »Rodne grude« za leto 1954 stane za pol leta 250 din; za inozemstvo stane letna naročnina 500 din, kor moramo vračunati poštnino.

Prispevke pošiljajte na naslov: »Rodna gruda«, Ljubljana Cankarjeva ulica št. 5. Slov. izseljeniška matica. Uredništvo »Rodne grude«

Upravni odbor Beogradskega železarskega podjetja, Beograd, Knez Mihailova 39/1.

ratečaj za šefa računovodstva

Za gornje delovno mesto se lahko potegujejo vsi, ki izpolnjujejo naslednje pogoje: končana ekonomska fakulteta ali trgovska akademija z najmanj osemletno prakso v računovodstvu - zaželeno v trgovini.

Plača po tarifnem pravilniku.

Prošnje z obširnimi življenjepisom pošljite najpozneje do 20. marca 1954 upravnemu odboru Beogradskega železarskega podjetja, Beograd, poštni predal 155.

BEOGRADSKO GVOŽDARSKO PREDUZEČE Beograd, Knez Mihailova ulica 39/1.

Novoustanovljena Zajednica za izvoz vozila šinskega saobračaja ustanavlja sekretariat v Beogradu

Za sekretariat potrebuje naslednje uslužbenice: sekretarja, stenodaktilografa in knjigovodjo.

Pogoji so naslednji: za sekretarja: fakultetna izobrazba, 10-letna praksa, poznavanje industrije in gospodarstva naše države, obvezno znanje angleščine in še enega tujega jezika;

za knjigovodjo: dolgoletna praksa v knjigovodstvu - samostojno bilanciranje;

za stenodaktilografa: znanje naše stenografije in angleščine

Plača po sporazumu.

Interesenti naj pošljejo svoje ponudbe do 31. marca 1954 na začasni naslov Zajednice: »Djuro Djaković«, industrija lokomotiva, strojeva i mostova, Slavonški Brod - za Zajednicu za izvoz vozila šinskega saobračaja.

Razprodaja strojev

PODJETJE »BOBA MILETIĆ« V LIKVIDACIJI, ČAČAK

razprodaja

razne vrste strojev in specialnih strojev za obdelavo kovin, in sicer:

- motorje in motorne generatorje, zaviralne stroje, avtomatske stružnice, stroje za vtore, večvretenske specialne vrtalne stroje, večvretenske rezkalne stroje, brusilne stroje za orodje, brusilne stroje brez konic (Centrilis), brusilne stroje za zobata kolesa, brusilne stroje za profile, polirne stroje, stroje za pihanje zobnikov, kopirne rezkalne stroje »KOPP«, rezkalne stroje za navoje »HELER«, dvosteberno stikalnico od 50 do 100 ton, vodoravno stikalnico za vlečenje, stroje za markiranje, nihavno žago, stikalnice za oblikovanje, Siemens teleprinter, kamion »Praga«, 3-tonska, avtomatsko hišno centralo z 32 številkami.

INTERESENTI SI LAHKO OGLEDAMO ŠTVARI NA LICU MESTA V ČACKU.

Likvidacijska komisija

Seja obeh zborov okrajnega ljudskega odbora v Novi Gorici

Letošnji proračunski izdatki se bodo gibali okrog pol milijarde

Sprejeli so nekatere začasne odloke o razdelitvi finančnih sredstev do sprejetja okrajnega družbenega plana in proračuna v začetku aprila — Spričo veljavnosti novih planskih instrumentov ustvarjeno ravnotežje v proračunu okrajnega ljudskega odbora

V petek je bila v dvorani upravne zgradbe v Novi Gorici 15. seja obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora. Prisostvovali so ji tudi predsednik Izvršnega sveta LRS ter republiški ljudski poslanec Goriškega okraja tov. Boris Kraigher in ljudski poslanec Mirko Remec, Martin Greif, Milo Vižintin, Cvetka Vodopivec, Tine Remškar, Jože Strukulj, Jože Stakolič in Martin Mozetič. Ze ob začetku seje je tov. Boris Kraigher poudaril, da zaradi novih planskih in finančnih instrumentov, ki deloma že veljajo, o nekaterih pa bodo razpravljali na prihodnjem zasedanju Republiške ljudske skupštine, in ki določajo večjo participacijo okraja pri delitvi področij in gospodarskih organizacij, da bo na osnovi teh instrumentov Goriški okraj lahko kril vse proračunske izdatke z lastnimi do-

hodki in bo zato odpadla potreba po dotacijah republike. Seveda pa je misljeno samo ravnotežje proračuna, še naprej pa bo spadala Goriška skupaj s Kočevsko in Dolenjsko med pasivna področja in bo za dvig njenega gospodarstva potrebna znatna finančna pomoč republike.

Do sprejetja družbenega plana in proračuna bodo podjetja in gospodarske organizacije za potrebe okraja prispevale 80 odstotkov od ostanka dobička po odbitju zveznega in republiškega davka na dobiček, rezervnega sklada ter sklada plač in dobička. Ostanek dobička vseh gospodarskih organizacij za delitev med njimi in okrajem bo znašal 195 milijonov din, kar pa se zdela ne bo dovolj za kritje vseh izdatkov, ki jih bo predvidoma imel Okrajni ljudski odbor.

Predlog proračuna za letošnje leto, ki sicer še ni dokončan, predvideva povečanje izdatkov okraja v primeri z lanskim letom za 57 odstotkov, občin pa za 33 odstotkov. Lanskoletni proračunski izdatki okraja in občin so znašali nekaj več kot 300 milijonov din, letos pa predvidevajo njihov porast na 458 milijonov din. Da bi imenovana oblastna telesa lahko finansirala tekoče potrebe od začetka proračuna v sedanji obliki.

Ljudskemu odboru mestne občine Nova Gorica s posebnimi pravicami so izglasovali dotacijo 2 milijona din za pokritje letošnjega proračunskega primanjkljaja. Denar bo odveden od deleža pri dobičku, ki pripada okraju od podjetij in gospodarskih organizacij, ki imajo svoj sedež na področju občine Nova Gorica.

Predstavniki občinskega ljudskega odbora Ajdovščina je med

razpravo poudaril, da tej dotalciji sicer ne nasprotuje, vendar naj bi upoštevali potrebe vseh občin. Omenil je težave svojega občinskega ljudskega odbora, ki se bje s precejšnjimi problemi prav zaradi pomanjkanja denarja in nizkega proračuna. Obnove in popravil bi bila potrebna zlasti nekatera šolska poslopja, ki jim je zadnja burja prizadejala občutno škodo.

Na skupni seji so ljudski odborniki obeh zborov sklenili razpisati volitve v 6. volilni enoti Zbora proizvajalcev, potrdili nekatere odloke in sklepali o nekaterih imenovanjih in razrešitvah v aparatu OLO in podjetij. M. D.

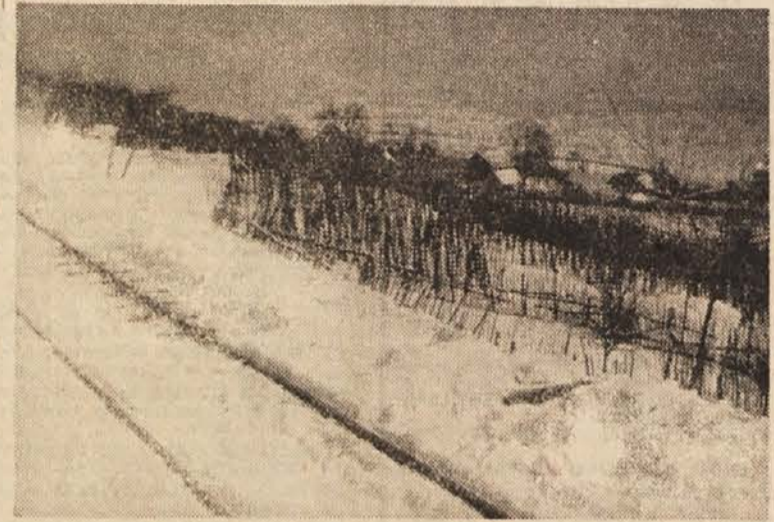
Zadružniki si žeje strokovnih tečajev

Krajevna zadruga v Anhovem je pred tednom dni pregledala svoje delo. Poročilo je sledila živahna diskusija, ki je pomagala razčistiti marsikatera važna vprašanja. Kmetovalcem dela precej škodo abestni prah, ki daleč okrog anhovske cementarne zastruplja drevo in rastline. Kljub protestom in intervencijam tovarna še ni poskrbela za zboljšanje in bo moral novi odloz zadruga odločno nastopiti proti temu. Govora je bilo o cementu, ki je predrag, da bi si kmetje lahko urejali gnojne jame. O tem so dejali, da bi bilo možno te stvari s skromnejšimi sredstvi zboljšati o cenejšem cementu za kmetovalce pa ne more biti govora. Kmetje so se tudi zanimali za umetna gnojila in dobili so zagotovilo, da jih bodo dobili.

Na zboru so tudi predlagali, da bi bilo dobro uvesti rodovnike za posebno pasmo goveje živine. Zbornovalci so izrazili željo, naj bi krajevna zadruga priredila kratke večerne tečaje, kjer bi obravnavali splošna kmetijska vprašanja.

Divji prašičji so letos naredili po gorskih vaseh precej škodo. Zato naj L. KZ posredoval pri lovski družini, da bi lo- to naredilo tej nadlogi konec, ali vsaj omejila uničevanje krompirjevih in koruznih nasadov.

Težišče dela KZ mora biti v bodoče na izboljšanju kmetijske proizvodnje. Šolska dolina naj bi predvsem skrbela za sadjarstvo. Oh koncu so potrdili bilanco in izvolili nov odbor. R. Job.

V belokranjskem Semiču so te dni oživil vinogradi; vse hiti k rezi in pospravljanju. Še pred dobrim tednom pa je ležalo v Semiču in njegovih vinogradih do 20 cm snega. Letos bo treba rezi v vinogradih posvetiti posebno skrb, saj lanska pozna spomladanska poza tudi semiškim goricam ni prizanesla

V SZDL bodo sprejeli več mladincev

Na občinski konferenci SZDL, ki je bila minulo nedeljo v Mostu na Soči, so kritično pregledali delo organizacije v minulemu letu in ugotovili, da so v zvezi s predložitvijo in pomanjkljivostim dosegli tudi več zadovoljivih uspehov. Posebno so bili vsi člani in vsaki odbori razgibani ob pripravah na veliko proslavo na Okroglici, katere so se udeležili v lepem številu. Prav tako so dobro izvedli novembrsko poslansko volitev, ki so jih po nekaterih vaseh zaključili že v prvih dopoldanskih urah. Sedaj so vsi vsaki odlozi prešli nove članske izkaznice, ki jih bodo čimprej razdelili. Ob tej priložnosti bodo sprejeli tudi več novih članov, zlasti iz vrst mladincev, ki so že dopolnili 18. leto starosti in do sedaj še niso bili vključeni v SZDL.

Na konferenci so izvolili tudi nov občinski odbor SZDL in sprejeli več sklepov za svoje bodoče delo.

Združuje rezervnih oficijer naj bi bolj sodelovalo z rednimi enotami JLA

Rezervni oficijerji v Sempetru na Krašu so se na rednem letnem obnem zboru pogovorili o dobrih in slabih lastnostih njihove organizacije. Ugotovili so, da so pridno sodelovali, če ne celo prednjačili pri raznih velikih proslavah, priredili so več vajoških, političnih in strokovnih predavanj. Vendar so pa rezervni oficijerji vse premalo pomagali pri predvojski vzgoji, posebno nekateri niso dovolj izpolnjevali dolžnosti, ki jim jih nalaga organizacija. Rezervni oficijerji so izrazili željo, da bi se organizacija URO bolj zblizala z rednimi enotami JLA, da bi obiskovali različne rodove JLA, kjer bi rezervni oficijerji lahko spoznavali sodobno vojaško tehniko. Organizaciji je uspelo najti prostor, kjer bodo organizirali svojo čitalnico in rdeči kotiček. Pričakovati je, da bo poslovalo njihovo delo tudi na kulturno-prosvetnem področju živahnije.

Doklej bodo te razmere trajale?

Avtomoto društvo v Ribnici, ki je bilo ustanovljeno 1951. leta, je takoj v začetku zelo lepe uspehe. Nekaterim ljudem v njem pa ni šlo v račun, da bi društvo napredovalo. Na drugem obnem zboru je le-tam uspelo dobiti oblast v društvo. Društvo je začelo hirati, obiskovalci tečaja za motoriste niso mogli opraviti izpita zaradi nastalih razmer in tvež v društvu. Novi gospodarji v avtomoto društvo so kmalu po avtomotu nastopi prodali društveni avtomobil nekemu privatniku z Gorenjske za 300.000 din; vreden je bil pa 400.000. Drugi manjši avtomobil so dali popraviti v Kočevje; za popravilo so plačali 60.000 din, avto pa kljub temu ni bil v redu. Predsednik

je dal ostavko, češ da gre v Kočevje, (čeprav je šel šele po 7 mesecih), na njegovo mesto pa je prišel dotedanji gospodar. Odbor je tudi sklenil, da bo dal tapcirati društveni avtomobil. Tapetnik pa je menda načrtno pozabljal, da bi bilo treba delo opraviti, in tako je ležal avtomobil nezavaran v neki šupi od lanskega junija do letošnjega januarja. Mraz ga je še bolj pokodoval, nekatere dele so pa ljudje pokradli.

Društveno življenje je pod slabim vodstvom skoraj zamrlo. Mladi ljudje, nekaj aktivni člani, so prepričani sami sili. Predsednik je redkokdaj skliče sejo, na prirejanje tečajev so pozabili. Razprtija med vodilnimi v društvu so otrodile že precej slabih sádov. Tako je v začetku takoj cvetelo društvo, ki je dobilo prvo leto kar tri diplome, po krivdi nekaterih vodilnih ljudi sedaj v kaj neprijetnem stanju. Doklej bo to trajalo? -em

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Lobje Osojin, star 58 let, doma iz Domžal, Franc Turk, star 57 let, doma z Vrhnice, Josipina Primožič, stara 51 let, doma iz vasi Velike Brusnice pri Novem mestu, Josipina Stara, stara 85 let, iz St. Vida pri Stični in Antonija Knez, stara 75 let, doma z Brda pri Kamniku. — V Willardu je umrl Franc Petkovšek, star 70 let, doma iz Zaplane pri Vrhnici. — V Palisadesu je umrl Alojz Košak, star 67 let, doma iz Cerovega. — V Rentonu je umrl Matija Romič, star 89 let, doma iz vasi Jelce na Stajerskem. — V Milwaukee sta umrla Jože Strukulj, star 78 let, doma iz Talčjega vrha pri Crnomlju in Janez Grčar, star 76 let, doma iz okolice Krškega. — V Detroitu je umrl Pavel Smalec, star 59 let, doma iz vasi Predgrad pri Crnomlju. — V Port Washingtonu je umrl Anton Novšek, star 60 let, doma iz Bočnje pri Gornjem gradu. — V Fontani je umrla Pavla Skalič, roj. Levenc, stara 61 let, doma iz Doba pri Domžalah. — V West Alligippi je umrl Bartol Jeran, star 72 let, doma s Trebeljnega pri Litlji. — V Library je umrl Janez Jančar, star 74 let, doma iz Leskoveca pri Novem mestu. — V Willocku je umrl Lobje Šterk, star 58 let, doma iz Studenca pri Krškem. — V Livingstonu je umrla Franciška Vertovšek, roj. Umek, stara 74 let, doma iz Trbovelj. — V Denveru je umrl Franc Hafner, star 66 let, doma iz Stare Loke pri Skofji Loki. — V Trinidadu je umrl Jože Smit, star 73 let, doma iz Spodnje Smitice pri Grosupljem.

Amaterji velenjskega odra so se lotili tudi težavnih dramskih del. Ob proslavi 45-letnice odrskega udejstvovanja Toneta Kurnika so uprizorili belgijsko dramo »Stilmondski župan«. Režiral jo je Maks Maver Zupana je doživeto odigral jubilar, njegovo hčerko Zora Hudovnikova, njenega moža, nemškega oficirja Avgust Verdelj, starega vrtnarja pa Maks Maver

Enake dolžnosti različne pravice

Vinogradniška delovna zadruga Železne dveri pripravljaja reorganizacijo gospodarstva — Razlike med bivšimi vinarji, sedanjimi člani delovnih kolektivov državnih posestev, bo treba odpraviti

V Vinogradniški delovni zadrugi Železne dveri so ustanovili sindikalno organizacijo, ki pripravljaja volitve delavskega sveta. Dosedanja zadruga bo v kratkem dobila delavsko samoupravljanje, kot ga imajo državna posestva. V ponedeljek so imeli zadnji zbor zadružnikov, na katerem so pregledali delo osmih let. Mnogo so razpravljali tudi o tekočih vprašanjih v zvezi z reorganizacijo v državno posestvo.

Reorganizacija zadruge pa povzročaja nekatere prehodne težave. Zadružniki, bivši vinarji, so delali v zadrugi že 8 let. Sedaj jim pa ta delovna doba ni priznana, čeprav niso imeli večjih ugodnosti kot tisti bivši vinarji, ki so se po osvoboditvi pridružili državnim posestvom. Zadružniki so imeli obišnice, delavci na državnih posestvih pa deputate. In končno, bivši vinarji so se vključili v takšno gospodarstvo, kakršno je bilo v njihovem kraju.

Z reorganizacijo zadruge v državno posestvo je takšno razlikovanje sprožilo važno vprašanje: kdo naj skrbi za onemogle člane? Dosedaj jim je zadruga dajala podpore, čeprav majhne. Novo gospodarstvo jim jih zaradi drugačnega načina gospodarjenja

ne bo moglo dajati. Nepriznavanje delovnega staža pa jih prikrajuje pri dajetvah Zavoda za socialno zavarovanje, pri pokojnini. Podobne težave bodo občutili tudi tisti, ki bodo postali za delo nesposobni v prihodnjih letih. In končno, zakaj bi dolgoletni zadružniki morali biti prikražani v primeri s tistimi vinarji, ki so do konca lanskega leta služili privatnim gospodarjem.

Podobno je z otroškim dodatkom. Bivši zadružniki naj bi si pridobili pravico šele po 11 mesecih dela na reorganiziranem gospodarstvu, vtem ko je dosedanjim vinarjem, ki so obdelovali privatne vinograde nad 56 arov velikosti, priznan otroški dodatek takoj, ko se pridružijo državnemu posestvu. Zakaj takšna razlika, saj bo posestvo plačevalo za vse enak odstotek Zavodu za socialno zavarovanje in vsi bodo imeli pri delu enake dolžnosti?

Vinogradniško gospodarstvo Železne dveri se bo letošnje pomlad povečalo, pridružili se bodo dosedanji vinarji, ki jih je zakon o odpravi vinarjskih odnosov rešil izkoriščevalskih spon. P. J.

800 milijonov bo kmetijska zadruga porabila za investicije

Občni zbor kmetijske zadruge v Slovenskih Konjicah je s pohvale vredno udeležbo dokazal, da imajo kmetje zaupanje v to organizacijo. Zadruga zajema 2.954 ha zemljišča, ima največ njiv in travnikov, nekaj tudi sadovnjakov in vinogradov, dokaj obširni so pa tudi pašniki in gozdovi. Živinorejski osek deluje dobro; prve njegove uspehe je pokazala že lanskoletna živinorejska razstava. Sadjarje in vinarje pa čaka v okviru zadruge še precej nalog, v prvi vrsti obnavljanje vinogradov in sadovnjakov. Dokaj uspešno so delali tudi ostali odseki.

Lani je imela zadruga 71 milijonov din prometa, čistega pa 2.708.000 din. Največ dobička je

dal lesni osek, dobršen del so pa dale tudi trgovske poslovavnice in odkup kmetijskih priidelkov. Z izgubo so pa delali v vrtnariji, gostilni, sedlarski delavnici in nekaterih odsekih, ki sami po sebi niso rentabilni.

Od skupnega dobička so na zboru določili 819.000 din v obratni sklad, 814.000 za investicije, 275.000 za elektrifikacijo, ostalo pa za sadjarstvo, vinogradništvo in drugo. L. V.

Osnovno šolo v Radovljici so povečali

S podporo OLO in LOMO Radovljica so dozdali v II. nadstropju osnovne šole v Radovljici tri nove razrede. V minulemu tednu so otvorili nove učilnice, slovesnosti so prisostvovali razen učencev in staršev tudi predstavniki ljudske oblasti in mestnih ustanov ter podjetij. Šola, zgrajena še pred 50 leti, danšnjim razmeram ni ustrezala in je onemogla smotrno pouk. Največje zaloge za pridobitev novih treh učilnic ima šolski upravitelj Anton Kobentar, ki je znal pridobiti potrebna sredstva. F. K.

Vipava naj postane turistični kraj

Spričo mnogih zanimivosti same Vipave in lepe Vipavske doline, bi Vipava lahko postala turistični kraj. Vipava je pred vojno zelo veliko turistično središče. Na Nanosu, ob štirih strmih pobočjih leži Vipava. Je stalno odprta planinska »Vojkova koč« in planinsko gostišče pri Blazonu. Da bi Vipava postala turistični kraj, je potrebno predvsem izboljšati gostinstvo, ki ne dela povsem zadovoljivo in ima premalo prenovitve. Urediti bi bilo potrebno tudi park pred graščino, ki je precej zapuščen, in urediti prostor med spomenikom padlih borec in zadružnim domom. Ker pride vsako leto več gostov v Vipavo, je potrebno, da v Vipavi ustanovijo Turistično in opeševalno društvo, ki bo skrbelo za razvoj turizma. Vipavo in se trudilo za razvoj turizma v Vipavi in Zgorjnjem Vipavski dolini, ki bi prebivalcem te lepe doline lahko prinašal lepe dohodka.

BRALCI NAM PIŠEJO

Kako bodo mariborski prosvetni delavci to opravčili?

Novembra 1953 je dobila ptujka gimnazija od Društva profesorjev in predmetnih učiteljev iz Maribora dopisnico s ponudbo, da imajo na razpolago skripta »Teorija o državi in pravi« — ustavno pravo FLRJ. Kdo bi se takega obvestila ne razveselil, saj Lodo dijaki rešeni pisanja, a tudi predavatelju bo laže. O kakovosti skript nismo dvomili, ker smo bili prepričani, da Društvo profesorjev in predmetnih učiteljev v Mariboru slabih stvari ne bo dalo iz rok in smo jih brez pomislekov naročili. Toda že bežen pregled je navdušenje ohladil. Podrobneji študij me je pa kar osupnil. Večno znova sem si zastavljaj vprašanje: »Kako je to mogoče! Ali nimajo nobenega čuta odgovornosti! So ostali v letu 1949! Ali pa so toliko nesramni, da so nam ponudili stara skripta, ker ne vedo kam z njimi!«

Tretno. Tako n. pr. pisec mirno primerja in enaši našo federativno ureditev stanju v Sovjetski zvezi, ne da bi vsaj z enim samim stavkom omenil resnično stanje v SZ. Menda ničesar ne ve o židovski republik ob Amurju, niti o ušodi Čečenov in krimskih Tatarjev, itd. Ko govori o diskriminaciji, omenja samo primere iz ZDA in Nemčije, ne pa tudi iz Sovjetske zveze, na primer diskriminacijo proti našim manjšinam v Madžarski, Romuniji, Bolgariji in Italiji.

Razni primeri mi dajo slutiti, da so skripta bila napisana že pred letom 1948 in da so bile kritične pripombe kasneje samo vrinjene. Vendar so pa te pripombe zelo mile in še daleč ne dajejo jasne slike o stanju v Sovjetski zvezi. Nikjer namreč ni niti besede o sovrážnem odnosu Sovjetske zveze in njenih sateilitov do naše domovine, niti ne omenja osnovnih postavk našega, to je socialističnega pojmovanja o odnosih med državami, čeprav bi bilo ob proučevanju teorije v državi in o naši družbeni in državni ureditvi, najpo potrebnemu. Tudi govorijo o razlikah med buržoazno in socialistično revolucijo, govorjše z jezikom ruskih filozofov, dogmatikov. Nadalje mislim, da je v drugem delu, ko govori o ustavnem pravu FLRJ in daje za uvod kratko zgodovino naše ljudske revolucije, vse premalo povedano o zgodovini KPJ in njenem delu v stari Jugoslaviji. Pri obnavljanju pojma ljudske de-

mokracije, govori sicer o ljudskih odborih, a nikjer ne omenja najrejšega ljudskega parlamenta — zborov volivcev, sveta državljanov in drugih oblik sodelovanja naših delovnih množic pri vsem družbenem dogajanju pri nas. Niti besedice ni nikjer o delavskem samoupravljanju. Skript o delavskem samoupravljanju prisadeta gredo mimo vsega našega prisadeta znanja, da se otresemo podedovane ostalosti v gospodarstvu, itd. Tako bi lahko našeli še več resnih pomanjkljivosti.

Ob vsem tem je menda več kot razumljivo, da se vprašujejo, kako je moglo Društvo profesorjev in predmetnih učiteljev v Mariboru ponuditi takšna skripta kot učni pripomoček. Vladimir Hračič

Jurjevčani bi radi dobili staro ribniško kinoaparaturu

V Ribnici nameravajo letos nabaviti novo kinoaparaturu. Denar za njno bo dal občinski ljudski odbor. Nova kinoaparatura bo v obnovljeni dvorani v ribniškem gradu. Staro ribniško kinoaparaturu gotovo ne bodo potrebovali, zato bi bilo zelo lepo, če bi jo dali sosednji vasi Jurjevci. Le-tu so pred dvema letoma zgradili zadružni dom. Dvodeloma zgradili zadržni dom, da rana v njem je urejena tako, da lahko montirajo kinoaparaturu. Upalno je, da se bo Jurjevčanom želja izpolnila in da Ribničani ob tem tudi ne bodo pozabili, da so novo kinoaparaturu dobili zastonj.